Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 73 (323) ◆ Вівторок, 21 квітня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

Голова Верховної Ради України І. ПЛЮЩ:

«Україна хоче стабільності в Росії не менше, ніж цього хочуть США»

«Восени на Дніпропетровщині буде такий же достаток, як ото на Сорочинському ярмарку»

«Від нас чекають одного — політичної й економічної стабільності»

«Скажу відверто, я поділяю Заяву Руху щодо виходу України з СНД. Але я проти конфронтації з керівництвом Росії, з її народом»

«Конституція не повинна робитися під вождів чи лідерів, як було раніше»

«Коли в Росії будуть створені власні Збройні Сили, ми домовимося, на яких засадах контролюватимемо ядерні арсенали»

(З прес-конференції, звіт про яку друкується на 3-й стор.).

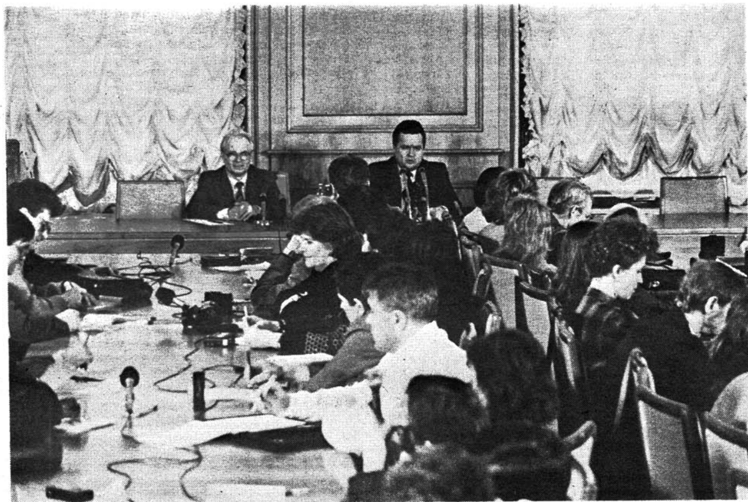

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

В ОДЕСІ завершились триденні переговори делегації українських прикордонників на чолі з головою Державного комітету у справах охорони державного кордону України — командуючим Прикордонними військами України генерал-полковником Валерієм Губенком з румунською делегацією, очолюваною командуючим Прикордонними військами Республіки Румунія генерал-майором Думітру Лука. Сторони домовились утворити експертні комісії по розробці проекту договору «Про режим українсько - румунського державного кордону, співробітництво і взаємодопомогу у прикордонних питаннях».

ЗДІЙСНЕНА робота створює сприятливі передумови для зміцнення режиму припинення вогню і реальні можливості роз'єднання сторін, втягнутих у конфлікт. Такий основний підсумок зустрічі міністрів закордонних справ: Молдови — Н. Циу, Росії — А. Козирєва, Румунії — А. Нестасе і України — А. Зленка щодо мирного врегулювання конфлікту в лівобережних районах Молдови, що завершилась у Кишиневі.

ВІЗИТ ПРЕЗИДЕНТА НА ЧЕРКАЩИНУ

Учора Президент України Л. Кравчук побував у Черкаській області. Візит розпочався відвідуванням зенітно-ракетної частини. Президент детально ознайомився з життям і працею офіцерів і солдат. Зокрема, цікавився житловими умовами військових, їх харчуванням, відпочинком, медичним обслуговуванням.

Звичайно, головна частина відвідання Л. Кравчуком військової частини була присвячена стану бойової підготовки і техніки.

Далі маршрут Президента проліг через колгосп Леніна та радгосп «Маяк» Золотоніського району.

ЗАСІДАННЯ ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Відбулося засідання Президії Верховної Ради України, яке розглянуло орієнтовний графік пленарної роботи парламенту. Передбачено, зокрема, на чергових засіданнях розглянути питання про державний бюджет України на 1992 рік та про виконання бюджету за попередні два роки. Намічається винести на обговорення проект закону про розмежування повноважень між Україною та Республікою Крим, проект концепції судово-правової реформи в Україні і закону про конституційний суд. Запропоновано також розглянути деякі законодавчі акти з питань економічної реформи. Зокрема, члени Президії передбачають обговорити питання про розмежування функцій управління фондом державного майна України в процесі приватизації і роздержавлення.

Серед інших запропонованих документів — закон про охорону здоров'я населення, про внесення змін до цивільно-процесуального кодексу України, про інформацію.

В роботі сесії можлива перерва на роботу в постійних комісіях.

Головував на засіданні Голова Верховної Ради І. С. Плющ.

ПОВІДОМЛЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

У зв'язку з прийняттям урядом постанови про внесення змін до системи регульованих цін і тарифів Кабінет міністрів повідомляє, що ця постанова набуває чинності з дати прийняття Верховною Радою України рішення про підвищення мінімальних розмірів заробітної плати і пенсій.

ЄЛЬЦИН — ТАК, ЄЛЬЦИН — НІ

Минулої неділі активісти руху «Живе кільце» та інших організацій, які захищали «Білий дім» у серпні 1991 року, прийшли на Манежну площу з транспарантами «Єльцин, Гайдар, реформи!» Там їх очікував натовп, який підтримував опозиційні партії. Плакати відповідно гласили: «Ні антинародній політиці Єльцина і Гайдара!» На щастя, обійшлося без сутичок.

Прихильники урядового курсу прийняли резолюцію, в якій вимагали розпуску з'їзду і відставки глави парламенту Хасбулатова. Як бачимо, не тільки на з'їзді, але й у народі голоси розділилися. Російському уряду залишається констатувати: скільки людей, стільки й думок.

ДРУЖИНА СВІДЧИТЬ: НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК

На сесії Верховної Ради Вірменії член комісії з розслідування обставин трагічної загибелі Голови Верховної Ради Нагірно-Карабаської Республіки Артура Мкртчяна депутат Шагінян заявив, що нині ще рано говорити про результати судово-медичної експертизи. За його словами, вони будуть відомі тільки через три тижні. Однак вже тепер можна зробити деякі висновки. Як свідчить дружина Мкртчяна, смерть її чоловіка настала в результаті необережного поводження з вогнепальною зброєю або через її несправність.

У наступному випуску

Закон України ПРО ВІЙСЬКА ВНУТРІШНЬОЇ І КОНВОЙНОЇ ОХОРОНИ

З ВИСТУПІВ НА VI З'ЇЗДІ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ РОСІЇ:

— По якому кордону ми об'єдналися більш як 300 років тому з Богданом Хмельницьким! Тепер давайте по ньому ж і розійдемося.

— Наш годинник йде повільніше, аніж годинник історії. Час Союзу минув. Немає чого зчиняти галас про Крим — він у складі України

ЗВЕРНЕННЯ

ДО НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УСІХ РІВНІВ, ПОЛІТИЧНИХ СИЛ, НАСЕЛЕННЯ РЕСПУБЛІКИ КРИМ

Шановні кримчани!

Надворі квітує весна, але політичний клімат Криму сьогодні більше нагадує похмуру дощову осінь, яка ось-ось може вибухнути руйнівним смерчем.

На догоду особистим користливим цілям та інтересам певні безвідповідальні сили, серед яких опинилися і окремі сепаратистськи настроєні парламентарії, за солідної фінансової підтримки деяких комерційних та інших структур, намагаються будь-що дестабілізувати обстановку, вбити клин розбрату між людьми Криму, Республікою Крим і Україною.

З цією метою активно використовується проблема Чорноморського флоту, ведуться спекуляції на проблемах економіки, мови, культури, відновлення прав депортованих народів. Лунають відкриті заклики до повного і негайного розриву з Україною.

Иде підготовка до референдуму, який, на думку його організаторів, має підвести основу під перегляд території України, що суперечить її Конституції, хельсінкським угодам, Паризькій хартії.

І тут не гребують нічим: спотворюється наша політика, людей лякають націоналізмом, прагнуть «довести», що Уряд України не вирішує кримські проблеми.

Але давайте, дорогі друзі, заспокоїмось і тверезо розберемось: чи відповідає це правді?

Ми уже майже сорок літ ділимо з кримчанами радощі й горе, тисячами живих ниток переплелися наші економічні, соціальні, культурні, родинні та інші зв'язки.

Протягом усіх цих років капітальні вкладення на душу населення в розвиток усіх галузей господарства Криму були на 15—20 відсотків вищими, ніж у цілому по республіці.

Саме в складі України бурхливий розвиток отримав аграрний комплекс вашого краю. Завдяки будівництву Північно-Кримського каналу, який сьогодні задовольняє більше 85 відсотків потреб автономної республіки у прісній воді, повноцінне життя прийшло в сотні сіл і міст Криму. А ця дніпровська вода, що сьогодні дуже потрібна й іншим регіонам України, зараз оцінюється за світовими цінами більш як у 2 млрд. доларів США на рік.

Відтак заяви про те, що кримчани нібито були й залишаються пасинками для України, є безпідставними і надуманими.

Економіка Криму розвивається як невід'ємна складова економіки України. Про це свідчить хоча б той факт, що близько 75 відсотків промислової продукції надходить до Криму з областей України, а по електроенергії цей показник сягає 85 процентів.

Ми знаємо про ту важку ситуацію, яка склалася сьогодні в економіці Криму. Але скажіть, кому зараз добре? Хіба іншим регіонам України легше?

Кожна неупереджена людина розуміє, що це наслідок багаторічного панування командно-адміністративної системи, яка підірвала економіку не лише Криму, а й усіх регіонів колишнього Союзу.

Ми не знімаємо відповідальності з себе за ті помилки, які були допущені в управлінні економікою. Не безгрішні й органи влади Криму.

Але попри всі негаразди люди працюють, і ми складаємо їм велику вдячність за розсудливість, зваженість і терпіння. Крим дає республіці значну частку овочів та фруктів, рибної продукції, побутової техніки та інших товарів народного споживання, без яких український ринок став би біднішим. Я вже не кажу про значення Криму як відомої здравниці.

Висновок один: економіка Криму надзвичайно інтегрована в народне господарство України. Переорієнтація економічних зв'язків на інші держави в стислі терміни за умов глибокої кризи просто неможлива.

Це неминуче завдасть великої шкоди і, безсумнівно, призведе до різкого падіння життєвого рівня кримчан. Економічні наслідки відокремлення Криму від України були б катастрофічними.

Слід враховувати й те, що в такому випадку існуючі економічні відносини перетворилися б з внутрішніх у міждержавні з переходом на інші форми зв'язків при дотриманні еквівалентності обміну, застосуванні відповідних цін тощо.

Україна заінтересована в тому, щоб Крим, як і інші її регіони, став економічно сильним. А для цього необхідно створити належні умови для здійснення глибоких економічних перетворень, спрямованих на формування ринкової економіки, відповідно врахувати місцеві особливості.

Саме тому я підтримую запровадження на території Криму режиму вільної економічної зони і схвалюю ваш підхід до формування місцевого республіканського бюджету. Необхідні доручення з цих питань Уряд України вже одержав.

Керівництво України вживає і буде вживати необхідних заходів, щоб найближчим часом розв'язати невідкладні проблеми Криму. Їх чимало. Але, знаючи вашу думку, ми вибрали найпекучіші — соціальний захист населення, енерго- і водопостачання, поліпшення курортної справи, вирішення питань міжнаціональних відносин.

За моїм завданням Уряд вишукує кошти для реалізації цих програм і вже виділив на 1992 рік більше 4 млрд. карбованців. Хотілося б лише, щоб і влада Республіки Крим дієвіше бралася до щоденної роботи в інтересах людей. Потрібно якомога швидше вийти з виру політичних пристрастей і зайнятися буденною роботою в усіх сферах життя.

Надто багато спекуляцій і навколо ще одного болючого питання: чому всі зараз домагаються суверенітету, а кримчанам це наче хтось забороняє.

Що ж, дійсно: право народу на самовизначення — це велике і святе завоювання. Але тільки тоді, коли воно відповідає загальновизнаним нормам міжнародного права і реалізується цивілізованими методами.

Ми всі погодилися з тим, що необхідно будувати правову, демократичну державу. Як відомо, Україна визнана світовим співтовариством як незалежна країна, територія якої, згідно з діючою Конституцією, включає і Крим.

Тому будь-які зазіхання на територіальну цілісність і суверенітет України розглядатимуться Верховною Радою, Президентом, Урядом України і всім цивілізованим світом як грубе порушення статус-кво в Європі, міжнародних норм і угод.

Адже за прийнятою ООН Декларацією принципів міжнародного права 1970 року будь-яка спроба, спрямована на часткове або повне порушення національної єдності і територіальної цілісності держави, що має свій діючий від імені всього народу Уряд, несумісна з Статутом ООН. Населення ж Криму має своїх представників і в парламенті, і в державних структурах України.

Є ще один дуже важливий аспект цієї проблеми: за незалежність України, як унітарної держави, 1 грудня проголосувала більшість виборців Криму, чим підтвердила свою волю жити в складі України.

Хотів би наголосити, що ніколи не сяду за стіл переговорів, якщо хтось захоче нав'язати предметом таких переговорів розділ території України. А бажаючі цього, на жаль, не перевелись і досі.

І нарешті, про останній козир, що використовується у цій непривабливій політичній грі сепаратистів. Ідеться про так звану «загрозу українізації». Мовляв, ось у Криму невдовзі може не залишитися нічого російського.

Що ж, можна погодитися, що невиважені слова або дії деяких надто гарячих голів за межами Криму нерідко спотворюють справжні цілі національного відродження України, нашу національну політику.

Але хочу заявити абсолютно однозначно, що подібні факти не мають нічого спільного з нашими концептуальними поглядами і реальними діями.

Та й про яку «українізацію» в Криму можна говорити, коли 600 тисяч українців, які тут проживають, поставлені у фактично нерівні умови з іншими національностями.

Адже немає жодної української школи, припинила існування єдина газета, що виходила українською мовою, республіканські програми радіо та телебачення пробиваються до кримчан, долаючи великі перешкоди.

Тому мова може йти скоріше про встановлення національної справедливості, справжнього рівноправ'я людей усіх національностей, що тут проживають. Ідеться про захист української меншості, бо демократія лише тоді є справжньою, коли вона захищає меншість.

Прошу вас зрозуміти, що російський шовінізм нічим не кращий за український націоналізм. А зараз уже очевидно, що в боротьбі за владу грубо розігрується саме національна карта. Ця гра вельми і вельми небезпечна. Кривавий досвід Карабаху та Придністров'я свідчить, що пожежа спалахувала не з причини внутрішніх проблем населення, а через втручання ззовні, через політичні амбіції ділків від політики. Народ завжди ставав заложником таких «діячів» і платив найдорожчим: життям своїх синів і дочок.

Тому подумайте, кому сьогодні вигідно загострювати політичну ситуацію в Криму, штовхати людей у прірву ненависті.

Конституційним шляхом, за наявністю доброї волі можна вирішити будь-яке питання, в тому числі розширення повноважень державних органів тих чи інших територій. Кардинальний крок до цього вже зроблено у документі про розмежування повноважень Верховних Рад України і Криму.

Користуючись нагодою, хотів би з усією відповідальністю заявити, що населення Криму має ті ж права і свободи, які надаються всім громадянам української держави.

Президент України і Уряд ретельно враховують ваші настрої і пропозиції щодо розв'язання проблем функціонування мов, створення підручників для шкіл, діяльності закладів культури.

До речі, діти кримчан, які влітку одержать атестати зрілості і побажають навчатися у вузах України, складатимуть вступні екзамени тією мовою, якою вони краще володіють, — українською або російською.

Як ви знаєте, незважаючи на всі труднощі, Україна повністю взяла на себе політичне і економічне розв'язання проблем повернення депортованих народів, в тому числі кримських татар.

Це народ, чия держава на кримській землі має свою складну, драматичну історію. Але без участі кримських татар, як і громадян інших національностей, ми не мислимо майбутнього розвитку автономії. Саме тому заслуговує уваги ідея двопалатного парламенту Криму, який відстоював би інтереси всіх національностей.

Відчуваючи політичну обстановку, розігруючи «кримську» карту, дехто намагається посварити Україну з Росією. Але зробити це нікому й ніколи не вдасться. Наші народи єднала і єднає давня дружба і співробітництво.

Я повністю поділяю позицію Президента Росії, висловлену в грудні минулого року, про те, що питання Криму є проблемою України. Переконаний, що наші стосунки з Росією будуть будуватись на Договорі, підписаному в Києві в 1990 році, на прагненні українців і росіян, людей усіх націй, народностей жити в дружбі, допомагати один одному будувати нове життя.

Вірю, що такої ж думки і самі кримчани.

Прошу замислитись: хто сьогодні торгує вашою землею і вашою долею, хто за вашою спиною домовляється, приймає рішення де і з ким вам бути, хто штовхає вас до біди.

Настав час, коли мовчання або невизначеність позиції можна кваліфікувати як бажання зняти з себе будь-яку відповідальність за ситуацію. Найбільшу відповідальність за можливі наслідки в Криму, та й не тільки в Криму, несуть депутати Верховної Ради Криму, в т. ч. і за потурання референдуму.

Референдум — це трагічний шлях до розколу Криму. А що несе такий розкол, якого нещастя завдасть він населенню півострова, і не лише йому, не візьметься передбачити ніхто.

Хотів би висловити серйозне побоювання: якщо розвиток політичного процесу піде і далі в цьому напрямку, то ніхто не може гарантувати, що події в Криму не вийдуть з-під контролю і не проллється людська кров, як це вже сталося в деяких регіонах колишнього СРСР. І сталося тому, що народ своєчасно не зупинив екстремістські, сепаратистські сили і рішуче не виступив проти втручання ззовні у внутрішні справи.

Як обраний народом, в тому числі й кримчанами, Президент України, я звертаюсь до населення, народних депутатів усіх рівнів, усіх політичних сил Криму із закликом проявити державну мудрість і витримку, високу громадянську відповідальність за долю цього чудового краю і працьовитих людей, котрі спільно творять його багатства.

Переконаний, що ви, шановні кримчани — селяни і робітники, інтелігенція, моряки Чорноморського флоту, студенти і пенсіонери, — маючи власну гідність і самоповагу, не дозволите нікому жонглювати вашим життям і вашою думкою.

Крим єднає з Україною не тонкий перешийок, а спільна доля. Нас єднає минуле і сьогодення. Нас єднає майбутнє. Саме в ім'я цього я закликаю вас до спільної праці і взаєморозуміння.

З повагою
Президент України
Л. КРАВЧУК.

РЕФОРМАМ УЖЕ НІЩО НЕ СТАНЕ НА ЗАВАДІ

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ІВАНА ПЛЮЩА 17 КВІТНЯ 1992 РОКУ

На початку прес-конференції Голова Верховної Ради України поділився своїми враженнями від зустрічі з сенаторами Конгресу США та працівниками Держдепартаменту.

— У ході бесіди, — зазначив І. Плющ, — я намагався з'ясувати питання щодо тієї багатомільярдної допомоги, обіцяної Конгресом США, Президентом Джорджем Бушем країнам СНД. Адже, як правило, йдеться про допомогу «Росії та іншим країнам СНД». Де Україна має шукати себе серед «інших»?

Сенатори висловили стурбованість щодо ситуації в Росії. Україна також хоче стабільності в цій країні не менше, ніж цього бажають США. Ми глибоко переконані, що наша стабільність залежить від стабільності в Росії. І в свою чергу інші демократичні країни, наші сусіди на Заході і Сході, кожна певною мірою залежить від стабільності в Україні.

Іван Плющ докладно розповів також про недавні поїздки по областях України.

— Ви знаєте, — сказав він, — скільки було потрясінь у сесійному залі: нема кому сіяти, нема чим орати, нема чим доглядати. Я ж переконався, що нинішньої весни люди працюють набагато краще, ніж у попередні роки. І поля мають кращий вигляд, ніж раніше. Це мій висновок як певною мірою фахівця сільського господарства.

От Дніпропетровщину вважають консервативною. Але ж в цій області за півтора місяця відбулася справжня революція у земельній реформі. Громадянам виділено понад 15 тисяч гектарів землі під городи. Всі із задоволенням обробляють цю землю. І впевнений: для збирання врожаю не потрібно буде вивозити по 20 тисяч городян, як це робилося ще не так давно, і газети писали, що це битва за врожай. А «битви» ці призводили до втрат самого врожаю, паливно-енергетичних ресурсів тощо. Восени, переконаний, на Дніпропетровщині буде такий же достаток, як ото на Сорочинському ярмарку.

І. Плющ пригадав, як півроку тому зустрічався з фермерами. Тоді на Дніпропетровщині налічувалося їх до півсотні, на Львівщині — понад сто. Тепер же на Дніпропетровщині вже понад 1200 фермерських господарств. Голова Верховної Ради розповів про фермерську асоціацію, очолювану Михайлом Саєнком. До її послуг на базі Новомосковської сільгосптехніки створено МТС.

У колективних господарствах люди теж відчули себе господарями і землі, і техніки. Нікого тепер не треба примушувати працювати. Тобто, процитував Іван Степанович М. Горбачова, «процесс пошел».

Виправдані різні форми господарювання, наголосив Іван Плющ. На Тернопільщині він, зокрема, ознайомився з одноосібними господарствами. Там їх ведуть 20 тисяч громадян.

Цікавий досвід має колективне асоційоване господарство «Вікторія». Воно об'єднує понад п'ять тисяч чоловік. Основні фонди становлять 30 мільйонів карбованців, половина з яких проведена паюванням.

— Одне запитання я ставив усім, з ким зустрічався: «Чи відчули ви, що маєте землю і волю?» Всі погоджувалися з тим, що землю мають, а от щодо волі, то, здається, не дуже вірять.

Втім, **кореспондента «Голосу України» В. Скачка цікавило, у чому Голова Верховної Ради України все ж таки вбачає гальмування земельної реформи. Адже її результатів на полицях магазинів не видно.**

— Для цього потрібен час, — зауважив І. Плющ. — Перший урожай після реформи ми одержимо фактично через рік. А для того, щоб відчути достаток на таку продукцію, як молоко і м'ясо, необхідно років зо три. І ще виправдану цінову політику.

У зв'язку з цим І. Плющ навів цікавий приклад. На Чернігівщині члени колективного господарства скаржилися, що немає у магазині масла. З'ясувалося, що майже всі із селян мають корів і здають молоко по чотири з половиною карбованці за літр. На виготовлення ж одного кілограма масла необхідно 20—22 літри молока, а це обходиться приблизно у 90 карбованців. Отже, зауважив І. Плющ, масло невигідно виготовляти у домашніх умовах, якщо в магазин воно завозиться за ціною 26 карбованців за кілограм.

Крім того, приватні ферми ще тільки закладаються, і віддачі від них слід чекати через кілька років.

Запитання іншого кореспондента «Голосу України» стосувалося законодавчого процесу. Справа в тому, що 27 квітня Міжнародний валютний фонд голосуватиме за прийняття республік до цього фонду. Але виникає питання про прийняття ще певних законодавчих документів у парламентах. Які саме документи має прийняти Верховна Рада України? На які програми реформ Україна братиме гроші у МВФ?

— Перелічити якісь закони, відверто скажу, не можу, — зазначив І. Плющ. — Це тільки так говорять, що, мовляв, необхідні якісь додаткові законодавчі акти. А насправді від нас чекають економічної й політичної стабільності. Впевнений, що цього ми досягнемо на шляху реформ. Неодмінно треба досягти стабільності національної валюти. Україні пощастило: днями геологи повідомили, що розвідали хороші промислові запаси коштовних металів. Уже через рік можна буде приступити до їх промислового видобутку. У стабільність в Україні вже починають вірити. Свідченням цього є виділення кредитів Італією у сумі 200 мільйонів доларів. Я впевнений, що і Верховна Рада, і уряд, і Президент України зроблять усе для того, щоб республіка стала членом МВФ.

Представник радіо «Свобода» поставив кілька запитань. Чи поділяє І. Плющ вимогу Руху про вихід України з СНД? Інше запитання було багатоплановим: Володимир Пилипчук на прес-конференції з приводу розробленої ним системи оподаткування, яка за його підрахунками спроможна поповнити казну на 175 мільярдів карбованців, кинув фразу: «як мені стало відомо із закритих каналів»... Що мається на увазі? Бо ходять чутки про закриття пресцентру Верховної Ради.

— Я поділяю, — підкреслив Іван Плющ, — заяву Руху щодо виходу України з СНД, оскільки вже протягом тривалого часу ніхто із членів Співдружності не бажає розглядати питання про розподіл власності. Україну звинувачують щодо її військової політики. Форма СНД призвела до втрати часу, який можна було б використати на встановлення взаємовигідних рівноправних зв'язків з іншими державами. Але не поділяю точку зору тих представників Руху, які закликають до конфронтації із керівництвом, і з народом Росії. Хоче того хтось чи ні, зв'язки на рівні підприємств, на людському рівні розвиватимуться і міцнітимуть. Нам слід знаходити прийнятливі варіанти співробітництва у рамках республік колишнього Союзу.

Щодо прес-конференції В. Пилипчука з приводу системи оподаткування, то нехай він доведе фахівцям ефективність розробленої ним системи. Тоді, певен, і Верховна Рада сприйме її під оплески.

Як відомо, нині проводиться робота, спрямована на вдосконалення діяльності Верховної Ради, у тому числі й апарату. Запропоновано нову структуру чисельністю 318 чоловік, це з урахуванням скорочення. Ми починали з 608 одиниць. У проекті йдеться тільки про прес-секретаря. Якщо журналісти бажають висловити свою думку щодо того, яким має бути прес-центр, я буду тільки вдячний і, думаю, ми врахуємо їхні пропозиції.

— **Продовжуючи тему роботи парламенту Ірина Погорєлова з нової газети «Республіка» поцікавилася тим, чи не станеться якихось змін у структурі парламенту до прийняття нової Конституції України? Адже нині чимало пленарних засідань закривається передчасно через відсутність кворуму.**

— Серйозні структурні зміни, — сказав І. Плющ, — не бажані до прийняття нової Конституції. Верховна Рада обиралася і працює нині за відповідними законами. Депутати мають право працювати на попередньому місці роботи і перейти на постійну роботу до Верховної Ради. Відсутність же депутатів на пленарних засіданнях не відображає ефективності їхньої роботи. Робота в комісіях, за індивідуальними планами сприяє напрацюванню висококісних документів. Тоді й не виникає проблем з їх прийняттям на пленарних засіданнях. Тенденція така, що все більше депутатів переходять на постійну роботу до парламенту.

Щодо Конституції, то вона не повинна роюитися під вождів чи лідерів, як це було раніше. Ми хочемо побудувати демократичне суспільство, отже, й Конституція має бути відповідною. Поспішність у її створенні не потрібна, інакше може статися так, що новий парламент уже створюватиме свою Конституцію. Як запобігти цьому? Треба включити громадян України. Нині дуже висока свідомість людей. Ступінь готовності проекту Конституції висока. Після чергового засідання Конституційної комісії проект буде обговорюватися на сесії. Потім його можна буде внести на друге читання, опублікувати для всенародного обговорення. Було б добре зробити це до літньої перерви в роботі Верховної Ради. Восени можна приступити до опрацювання проекту вже з урахуванням цього обговорення.

Пропозиції щодо вдосконалення роботи самого депутатського корпусу є. Можливі й зміни в регламенті роботи Верховної Ради. Але в цьому питанні треба, як мовиться, поспішати повільно, щоб не зашкодити, а, навпаки, забезпечити ефективну роботу парламенту.

Кореспондент газети «За київським часом» висловив своє здивування з приводу того, що на прес-конференції про долю Чорноморського флоту адмірали, які входять до складу делегації Росії, представляли СНД. Чи не виникає загроза у зв'язку з цим створення такої країни — СНД?

— Проблеми Чорноморського флоту, — зауважив І. Плющ, — я не бачу, є проблема розподілу власності. Нині йдеться про створення Збройних Сил Росії на базі Об'єднаних Збройних Сил, 35—40 відсотків. От адмірали й не знають, які саме чи якої держави збройні сили вони представляють нині. Тенденція розв'язання проблеми Військово-Морського флоту колишнього СРСР позитивна. Крига вже скресла. Вже ділять каспійську флотилію. А із створенням Збройних Сил Росії відпаде й потреба у наявності Об'єднаних Збройних Сил СНД.

У цьому зв'язку актуальним було запитання кореспондента «Правды Украины» Олександра Сокола, який поцікавився, чи поділяє Голова Верховної Ради позицію депутата В. Толубка щодо недоцільності поспішати з повним ядерним роззброєнням.

— До позиції депутата Толубка ставлюся позитивно, — відповів І. Плющ. — Її підтримують й громадяни України, у чому я пересвідчився під час останніх поїздок. Але треба врахувати, що автономно ми не можемо ні керувати цією зброєю, ні обслуговувати її. Я переконаний, що після створення Росією власних Збройних Сил, ми домовимося про засади контролю над ядерними озброєннями. А взагалі до роззброєння треба прагнути. Але необхідно бути переконаними, що ядерна зброя справді знищується. І поки такого переконання не буде, про це заявив Президент України Леонід Кравчук, ми не беремо на себе відповідальність за долю ядерних арсеналів на території іншої держави.

Відповідь І. Плюща на запитання щодо міжпарламентських зв'язків зводилася до того, що Україна робить усе для їх зміцнення. В Алма-Аті, — зазначив І. Плющ, — ми внесли пропозицію побудови міжпарламентських зв'язків на рівні комісій і комітетів, тимчасових змішаних груп з метою вироблення проектів для розгляду їх на найвищому рівні.

Добрі міжпарламентські відносини започатковані з Румунським, Польським, Чехо-Словацьким та Угорським парламентами.

Програму телебачення «Дніпро» цікавила оцінка Головою Верховної Ради заяв делегації українців Придністров'я, яка недавно була в Києві, що, мовляв, Україна посідає вичікувальну позицію.

І. Плющ зауважив, що позиція України є виваженою. Ми маємо домовленості з Молдовою, яка є членом Організації Об'єднаних Націй, входить до Наради з безпеки і співробітництва в Європі, про невтручання у внутрішні справи.

Я кілька разів мав розмови з Головою Верховної Ради Молдови Олександром Мошану, який просив ввести в Молдову контингент українських військ для примирення конфліктуючих сторін. Ми проти цього. Це справа ООН та НБСЄ.

Одне з останніх запитань стосувалося неефективності системи оподаткування.

І. Плющ погодився з тим, що вона не створює належних умов для розвитку підприємництва. Розгляд проекту бюджету, що відбудеться на цьому тижні, можливо, змусить шукати інший механізм оподаткування.

Записала
Світлана ПИСАРЕНКО.

ВІЗИТ АВСТРАЛІЙСЬКИХ ПАРЛАМЕНТАРІЇВ

Учора Голова Верховної Ради України І. Плющ прийняв парламентську делегацію Австралії на чолі з головою комітету з питань промисловості Палати представників Парламенту цієї країни М. Лі.

У розмові з української сторони також взяли участь голови постійних комісій Верховної Ради В. Євтухов, В. Сухий і В. Яворівський.

На початку зустрічі І. Плющ привітав делегацію австралійських парламентаріїв, яка прибула до незалежної України, і на прохання гостей розповів про становлення Верховної Ради як найвищого законодавчого органу, розподіл політичних фракцій у ній.

Далі бесіда точилася навколо питань співробітництва між двома країнами в галузі економіки, розвитку прямого поштового зв'язку, торгівлі, обміну досвідом парламентів України та Австралії. Зокрема, представникам п'ятого континенту було розказано про переваги, які мають в Україні спільні підприємства. Голова Верховної Ради підкреслив, що така форма економічного співробітництва з іншими державами має бути однією з найголовніших. Торкаючись питання двосторонньої торгівлі, зокрема імпорту австралійської пшениці, І. Плющ зауважив, що Україна має все-таки сама забезпечувати себе цим продуктом, але для цього їй потрібні нові технології, устаткування тощо.

Під час бесіди йшлося і про проблеми ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи.

Голові Верховної Ради України було передано запрошення відвідати Австралію з офіційним візитом.

Того ж дня австралійські парламентарії мали бесіди з міністром закордонних справ України А. Зленком, представниками Київської Верховної Ради народних депутатів. Гості також почали ознайомлення з Києвом.

Олексій ЄВСІКОВ.

Телеграфним рядком з Рівного

ОПЕРА БЕЗ ОПЕРНОГО

На музично-педагогічному факультеті Рівненського державного педагогічного інституту вже п'ятий рік діє оперна студія. У репертуарі — твори П. Гулака-Артемовського, М. Лисенка, П. Чайковського, інших видатних майстрів. Це, вважають співаки, є їхнім вкладом у відродження української національної культури.

ПЛЮС — ОДИН

За час, що минув з виходу Указу Президента України «Про порядок зміни громадянами України національності», до паспортного відділення Рівненського міськвідділу внутрішніх справ надійшло і розглянуто одинадцять заяв. У графі «національність» лише один виявив бажання побачити запис «українець». Решта десять — «німець» та «єврей».

Є Й «ЗЕЛЕНЕНЬКІ»...

Більш як дві третини покупців рівненського магазину українсько-австрійського підприємства «Мінолта - трейдінг - Україна» — місцеве населення.

ПОТЯГ ДО ТЕХНІКИ

Двом молодим азербайджанцям, мабуть, набридло продавати гвоздики, тож вони вкрали трактор у Млинівському районі. У найближчому яру перекинулися і потрапили замість базару до лікарні. З важкими тілесними ушкодженнями.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Знайомтесь: Представник Президента

«Менше нарікати, більше працювати!»

Коли два роки тому Миколу Івановича Залудяка «пішли» з посади першого секретаря Кременчуцького міськкому партії, дехто поспішив поставити на ньому хрест. Були й такі (і навіть колишні друзі), які почали демонстративно не помічати, перестали вітатися. Та вже за кілька місяців по тому він став народним депутатом України, перемігши кількох авторитетних кандидатів.

Хто ж він — представник Президента України в Полтавській області!

— Народився у квітні 1941 року у Вінницькій області. Батько загинув у перші місяці війни, залишились удвох з матір'ю. По закінченні десятирічки два роки працював у Казахстані — автослюсарем і водієм, потім три роки відслужив у морській авіації. Спеціальність інженера-економіста здобув у Харківському автодорожному інституті. З автотранспортного підприємства Кременчука пішов на партійну та радянську роботу, якій віддав майже двадцять років. Останніх два роки — член Президії Верховної Ради України, голова постійної Комісії з питань екології і раціонального природокористування. Одружений. Донька закінчує Полтавський стоматінститут. Сім'я з Кременчука не переїжджала.

— Які питання вважаєте першочерговими, на які сили будете спиратися?

— Найперше — сформувати команду в районах і області. Політичні погляди мене цікавлять менш за все, людей добиратиму за компетентністю та професіоналізмом. Взагалі, всі, хто звертатиметься з конкретними діловими пропозиціями, матимуть «зелену вулицю».

— В економіці, сільському господарстві нині стан справ, ніби у приказці: «Куди ни кинь — усюди клин». Яким бачите шлях виходу з кризи?

— Найперше, необхідно зупинити спад показників у тваринництві та рільництві, зменшення площ вирощування овочів. Лише за минулий рік поголів'я великої рогатої худоби зменшилося на 33 тисячі голів. Звідки ж чекати молока і м'яса? Якщо зупинимо цей процес, під осінь, можливо, дещо й стабілізується життя на селі за рахунок неухильного впровадження земельної реформи. Землю всім, хто бажає — ось девіз сьогоднішньої політики на селі. Тут і розширення фермерських господарств, і підтримка колективних, і турбота про дачників, садоводів, городників.

Крім того, сподіваємось на розуміння і допомогу промисловців. Маємо намір за прикладом вінничан створити обласний стабілізаційний фонд. А далі хотілося б бачити селянина володарем виробленої продукції: щоб він і переробляв її, і реалізовував — ось тоді і можна буде говорити про якийсь економічний добробут.

— Ви два роки очолювали Комісію Верховної Ради України з питань екології та раціонального природокористування. Чи можна сподіватися, що у нашій області природа захищатиметься не по залишковому принципу?

— На жаль, і закони про охорону природи, прийняті Верховною Радою, не змогли перебороти негативну тенденцію про залишковий принцип. А це загроза екологічної кризи, яка набагато тяжча від економічної. Тому питання охорони природи в області будуть пріоритетними.

— У Кременчуці вас називали «хрещеним батьком» місцевого футбольного клубу вищої ліги «Кремінь». Говорили, що ви не пропустили жодного матчу. Не змінили своїх уподобань?

— Ні. Але підтримуватиму також і полтавську «Ворсклу». Крім того, в обласній адміністрації маємо намір створити відділ, який би дбав і про духовне відродження нації, і про культуру, науку і спорт. Сприятимемо також злагоді різних релігійних конфесій.

— Спасибі.

— Успіхів, творчого зростання колективу шановної мною газети.

Вів розмову Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Фото Михайла ПЕРШИНА.

СЛ

«ТАК» І

Майже дві годи
вали журналістів
ворушністю керів
би безпеки Укра
конференція, прис
річному існуван
лише зовні дем
добру волю кері
розповісти про се
то було щось інш
Спочатку журна
дали акуратно
альбом ксерокопі
публікацій про
уважному вивчен
простежувалася
ність: «поганих»
там не було. Нат
сати? Все це мог
тися як безчевин
цисизму, и не
звичка керівникі
би говорити так,
не сказати.
Бог з ними,
відницької діяльн
зали б прямо, чи
слуховувати, сте
кола Вересень,
Нам у відповід
лекцію на тему:
ється КГБ від С
ше, правова база
снилася КГБ» (
закону про спе
авт.). По-друге,
вання Президент
рольність Верхов
таки пр П
сутність замовни
гічної інформаці
ність гарантії, ш
формація не буд
за звичкою, яка
буде сперечати
натура). До речі,
Кореспон «Л
Таймс» вів,
ючись на зустріч

Реалії

СТРАЙК ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

21 квітня Донеччина може знову опинитися у страйковому вирі.

Рівно місяць минув від того дня, коли зупинено страйк автомобілістів району. Строки, дані уряду на виконання вимог водіїв, минають, а результат — мінімальний. З їхніх вимог, як вважають лідери координаційної ради страйккомів автомобілістів, виконано лише одну — призначено міністра. Інші важливі питання вирішуються конче повільно. У такій ситуації більшість водіїв схиляється до поновлення страйку. Але остаточно це мало бути вирішено на координаційній раді, що відбулася в понеділок у Горлівці.

Коли автомобілісти все ж «натиснуть на гальма», то цього разу до них можуть приєднатися вчителі, медики, працівники культури і науки області, котрі днями оголосили передстрайковий стан. Певне, не залишаться осторонь і «ветерани страйкового руху» — шахтарі.

В усякому разі наступний тиждень спокою в життя жителів регіону не принесе.

Юрій ДОЦЕНКО.

Донецьк.

Ми — українці

КРІЗЬ РОКИ Й ПЕЧАЛІ

Ці рядки запізнилися на багато десятиліть. Вони не будуть почуті тими, кому адресовані, і впадуть хіба що грудкою рідної землі на його могилу...

Жалюгідні залишки родинного архіву Шеметів, які вдалося врятувати після 37-го і повоєнних років, свідчили, що Богдан Шемет п'ятнадцятилітнім юнаком пішов добровольцем на фронт першої світової війни і додому не повернувся. Чекала мати, не дочекалася — загинула в сталінських таборах. Шукали сліди свого брата Ждан і Роман, та, налякані репресіями проти «ворогів народу», не знайшли. Рід Шеметів, який бере свої витоки з Гедимінасів-Кежгайлів, в роки більшовизму був «скомпрометований» батьком Богдана Володимиром, соратником М. Грушевського, В. Винниченка, П. Скоропадського, В. Липинського, який ще на початку XX століття видав одну з перших українськомовних газет Наддніпрянщини — «Хлібороб», очолював український депутатський клуб у першій Державній думі Росії... Напевне, саме тому доля була немилосердною до кількох поколінь колись шляхетного роду.

Зовсім недавно з привезеної кимось із закордону книги «Українці в Австралії» наймолодші з Шеметів в Україні довідалися, що той п'ятнадцятилітній юнак, який буцімто загинув і якого вони шукали понад півстоліття, живий! Після всіх лихоліть першої світової — тифу, поранень, шпиталів — доля занесла Богдана Володимировича до Геттінгенського університету в Німеччині, потому до Мельбурна, де він став фундатором Союзу українських організацій Австралії, очолив гетьманський рух, українську громаду штату Вікторія, наукове товариство імені Т. Шевченка...

«Я звертався до тутешнього Червоного Хреста з проханням розшукати моїх братів або їхніх дітей...,— писав у першому й останньому листі до свого племінника Богдан Шемет, одержавши першу вістку від родичів в Україні, які також розшукували його.— **Я ще живу, маю 87 з половиною років і мешкаю в Мельборні... Шлю тобі копії про наш рід, який походить із Литви, маю різні документальні дані про це ще з 1413 року... Може, ще стрінемось?!?».**

Але це останнє сподівання з двома знаками запитання так і лишилося вічним сподіванням — у середині квітня одного з старійшин української громади Австралії не стало.

Нехай же ці рядки стануть даниною пам'яті всім тим патріотам України, які не дожили до повернення на вільну Батьківщину.

Володимир ШЕМЕТ, докторант Київського політехнічного інституту,

Катерина КІНДРАСЬ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Прес-служба прикордонних військ України повідомляє

Постановою Кабінету Міністрів України генерал-майора **БАННИХ Віктора Івановича** призначено першим заступником Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України — начальником штабу Прикордонних військ України

Генерал-майор В. Банних народився 28 червня 1949 року, закінчив вище прикордонне училище та військову академію. Юрист-правознавець. Служив на командних посадах у Східному, Забайкальському, Західному прикордонних округах. Протягом останнього часу виконував обов'язки заступника командуючого Прикордонними військами України. Одружений, має двох дітей.

* * *

Кабінет Міністрів України прийняв постанову про зміну кольорів покриття стовпів прикордонних знаків, що визначають державний кордон України. Відтепер вони відповідатимуть кольорам Державного прапора України.

Пофарбування стовпів прикордонних знаків буде виконано після узгодження питань з відповідними органами суміжних держав.

* * *

На кордоні України з Республікою Молдова істотних змін не відбулося. Прикордонниками спільно з підрозділами Національної гвардії та огранів внутрішніх справ проводяться заходи, передбачені Положенням про зону особливого режиму в районі державного кордону з Республікою Молдова.

З початку квітня перевірено і пропущено через державний кордон більше 150 тисяч чоловік, близько 60 тисяч транспортних засобів. Затримано і повернуто в Молдову більше, як 250 громадян іноземних держав, які намагалися в'їхати в Україну без візових документів.

Не пропущені в Молдову автобуси з туристичними групами з Феодосії, Кременчука, Горлівки, Донецька та Херсона. У зв'язку з цим Державний комітет у справах охорони державного кордону ще раз нагадує, що Указом Президента України групові поїздки через територію України у Республіку Молдова тимчасово заборонені.

Тільки чорни

На сторожі

Ні для кого не
ринкова ціна віл
тованих валют ф
на київському р
тент» і тим біль
нетах Національ
Одне з місць,
новлюється, — щ
раються зуст
мати,
предметів куль
род. У Києві ці
ходять щосуботи
парках Дарниці
Приїжджають сю
нери з Москви,
ка, інших столиц
го СРСР. Приво
но, на продаж і
залежності від
новлюється і ку
Цього тижня,
на те, що в
СНД курси вал
низилися, на к
жах (так колекц
вають місця зус
залишилися на
вому рівні: ціна
ра США — 13
лі, продажу —
Головною прич
стало те, що ки
матичне керівни
ло заборонити
будь-які операці

ПОГРАБУВАНН

або КРОЛИКИ — ЦЕ

Не так давно телекомпанія «Останкіно» назвала пограбуванням століття цинічний злочин на хімічному об'єднанні «Азот» у місті Руставі (Грузія), де група озброєних автоматами людей зупинила виробництво, загнала працівників нічної зміни в куток і, тримаючи їх під прицілом, винесла з підприємства платинові решітки загальною вагою півтонни і вартістю (за підрахунками спеціалістів) чверть мільярда карбованців.

Журналісти чомусь не згадали аналогічний випадок на подібному підприємстві «Азот» у Дніпродзержинську в 70-х роках. Платинові

Оказії

решітки служат
рами у виробни
кислоти. Під ча
ня чергової їх п

...резидента

...нарікати, ...рацювати!»

...олу Івановича Залудяка «пішли» з ... Кременчуцького міськкому партії, ...а ньому хрест. Були й такі (і навіть ... демонстративно не помічати, пере...ілька місяців по тому він став народ...еремігши кількох авторитетних кан...

...к Президента України в Полтавській

...зменшення площ вирощування овочів. Лише за минулий рік поголів'я великої рогатої худоби зменшилося на 33 тисячі голів. Звідки ж чекати молока і м'яса? Якщо зупинимо цей процес, під осінь, можливо, дещо й стабілізується життя на селі за рахунок неухильного впровадження земельної реформи. Землю всім, хто бажає — ось девіз сьогоднішньої політики на селі. Тут і розширення фермерських господарств, і підтримка колективних, і турбота про дачників, садоводів, городників.

Крім того, сподіваємось на розуміння і допомогу промисловців. Маємо намір за прикладом вінничан створити обласний стабілізаційний фонд. А далі хотілося б бачити селянина володарем виробленої продукції: щоб він і переробляв її, і реалізовував — ось тоді і можна буде говорити про якийсь економічний добробут.

— Ви два роки очолювали Комісію Верховної Ради України з питань екології та раціонального природокористування. Чи можна сподіватися, що у нашій області природа захищатиметься не по залишковому принципу?

— На жаль, і закони про охорону природи, прийняті Верховною Радою, не змогли переборити негативну тенденцію про залишковий принцип. А це загроза екологічної кризи, яка набагато тяжча від економічної. Тому питання охорони природи в області будуть пріоритетними.

— У Кременчуці вас називали «хрещеним батьком» місцевого футбольного клубу вищої ліги «Кремінь». Говорили, що ви не пропустили жодного матчу. Не змінили своїх уподобань?

— Ні. Але підтримуватиму також і полтавську «Ворсклу». Крім того, в обласній адміністрації маємо намір створити відділ, який би дбав і про духовне відродження нації, і про культуру, науку і спорт. Сприятимемо також злагоді різних релігійних конфесій.

— Спасибі.

— Успіхів, творчого зростання колективу шанованої мною газети.

Вів розмову Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.
Фото Михайла ПЕРШИНА.

Прецедент

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ: «ТАК» І «НІ» НЕ ГОВОРИТИ...

Майже дві години дратували журналістів своєю незворушністю керівники Служби безпеки України. Прес-конференція, присвячена піврічному існуванню служби, лише зовні демонструвала добру волю керівництва — розповісти про себе. Де-факто було щось інше...

Спочатку журналістам роздали акуратно зроблений альбом ксерокопій... їхніх же публікацій про СБУ. При уважному вивченні альбому простежувалася закономірність: «поганих» матеріалів там не було. Натяк? Так писати? Все це могло сприйнятися як безневинний акт чарцисизму, ...и не про... на звичка к...вників спе...ужби говорити так, щоб нічого не сказати.

Бог з ними, ноу-хау розвідницької діяльності — сказали б прямо, чи будуть підслуховувати, стежити (Микола Вересень, Бі-Бі-Сі). Нам у відповідь прочитали лекцію на тему: чим відрізняється КГБ від СБУ. По-перше, правова база, «яка і не снилася КГБ» (і відсутність закону про спецслужби — **авт.**). По-друге, підпорядкування Президенту і підконтрольність Верховній Раді (це таки пр... По-тре...дсутність ...амовника ...гічної інформації (і відсутність гарантії, що така інформація не буде збиратися за звичкою, яка — ніхто не буде сперечатися — друга натура). До речі, про натуру. Кореспон... «Лос-Ан...лес Таймс» ...вів, як з...нюючись на зустріч, сів у таксі і у машині, коли водій почув адресу, чомусь несподівано заглух двигун. Іміджі...

По-четверте, нам повідомили, що СБУ керуватиметься постулатом: поки не отримає інформації про ворожу діяльність проти України — вважатиме, що ворогів у нас немає. Етика і розвідка — речі дещо відмінні. Якщо не послуговуватимемось цим — знову дізнаємось про державний переворот останніми...

І, нарешті, керівники СБУ повідомили: на відміну від КГБ, який захищав держструктури, СБУ забезпечуватиме суверенітет особи, а також... органів управління і влади. «Коня и трепетную лань...»?

На запитання вашого кореспондента, чи є цілісна концепція безпеки України, керівники СБУ запевнили: незабаром буде. Уже розроблено кілька варіантів, кращий з яких, мабуть, приймуть депутати.

Але не отримаємо ніякої відповіді на кардинальне питання: як забезпечується безпека, поки не буде чітко сказано, у чому вона полягає. І будемо імітувати бурхливу діяльність, хай у чомусь потрібну, але вкрай неефективну. І писати звіти, рапорти про виконання плану...

А такі прес-конференції поки що не для журналістів. Користі від них більше керівникам СБУ. Дивись, і про Бойка щось новеньке почують...

Костянтин ПАРИЩКУРА.

Бізнес-ко...

ЧЕРЕЗ ПА... НА РИ...

Створена недавно Польсько-Українська торгово-промислова палата з представництвом у Києві за час своєї діяльності вже добре себе зарекомендувала. Членами палати стали 150 українських підприємств, організацій, наукових установ.

Я. Погребняк: Рік у Києві існувало представництво Польсько-Радянської торгово-промислової палати з філіалами у багатьох областях України. З січня цього року ми зареєстровані як Польсько-Українська торгово-промислова палата.

Вже створено 30 спільних підприємств, зокрема по пошиттю одягу, обробці металів, деревини, каменю. Ми посилали на навчання до Польщі на курси бізнесу 300 спеціалістів, 100 польських бізнесменів побували в Центрі ринкових відносин у Києві.

М. Узембло: Палата створена для того, щоб підприємливі люди могли якомога швидше знайти одне одного, започаткувати ділові відносини. Якщо раніше подібні контакти регулювалися Радою Економічної Взаємодопомоги, то зараз ці функції перебрала на себе палата.

Я. Погребняк: Слід відзначити, що ці відносини встановлюються на горизонтальному рівні — між підприємствами, фірмами, центрами, комерційними структурами. Ми провели три виставки, в яких взяли участь 100 польських фірм, під... токоли намірів н... йонів карбованців...

М. Узембло: ... цінне те, що пал... консультативні п... безпечує інформ... діючі нормативн... в українському і... законодавствах, ... роботу експертів ... них, маркетингов... дичних питань.

Я. Погребняк: ... мо бути з'єдную... між Польщею та... Між нашими кра... них давен існува... ні, торговельні з... віщо ж втрачати... ефект? Незабаро... створити кілька ... приємств по пере... ка, м'яса, овочів...

М. Узембло: Н... спективи і в інш... зокрема в легкі... вості. Звичайно, ... трудноці, і пр... їх все ж вдаєть...

Я. Погребняк: ... що сотні і поль... раїнських підпри... працювати на ... країн. Ми ж спр... цьому. А незабе... ється Українськ...

Прес-служба прикордонних військ України повідомляє

Постановою Кабінету Міністрів України генерал-майора **БАННИХ Віктора Івановича** призначено першим заступником Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України — начальником штабу Прикордонних військ України.

Генерал-майор В. Банних народився 28 червня 1949 року, закінчив вище прикордонне училище та військову академію. Юрист-правознавець. Служив на командних посадах у Східному, Забайкальському, Західному прикордонних округах. Протягом останнього часу виконував обов'язки заступника командуючого Прикордонними військами України. Одружений, має двох дітей.

* * *

Кабінет Міністрів України прийняв постанову про зміну кольорів покриття стовпів прикордонних знаків, що визначають державний кордон України. Відтепер вони відповідатимуть кольорам Державного прапора України.

Пофарбування стовпів прикордонних знаків буде виконано після узгодження питань з відповідними органами суміжних держав.

* * *

На кордоні України з Республікою Молдова істотних змін не відбулося. Прикордонниками спільно з підрозділами Національної гвардії та органів внутрішніх справ проводяться заходи, передбачені Положенням про зону особливого режиму в районі державного кордону з Республікою Молдова.

З початку квітня перевірено і пропущено через державний кордон більше 150 тисяч чоловік, близько 60 тисяч транспортних засобів. Затримано і повернуто в Молдову більше, як 250 громадян іноземних держав, які намагалися в'їхати в Україну без візових документів.

Не пропущені в Молдову автобуси з туристичними групами з Феодосії, Кременчука, Горлівки, Донецька та Херсона. У зв'язку з цим Державний комітет у справах охорони державного кордону ще раз нагадує, що Указом Президента України групові поїздки через територію України у Республіку Молдова тимчасово заборонені.

Тільки чорний ринок

На сторожі курсів валют стане ЗМОП

Ні для кого не секрет, що ринкова ціна вільно конвертованих валют формується не на київському ринку «Патент» і тим більше не в кабінетах Національного банку...

Одне з місць, де вона встановлюється, — це те, де збираються ... зустрічей нумізмати, ..., коле...ери предметів культу та нагород. У Києві ці зустрічі проходять щосуботи та неділі в парках Дарниці та Нивок. Приїжджають сюди колекціонери з Москви, Риги, Мінська, інших столиць колишнього СРСР. Привозять, звичайно, на продаж і валюту. В залежності від попиту встановлюється і курс.

Цього тижня, незважаючи на те, що в усіх регіонах СНД курси валют дещо понизилися, на київських біржах (так колекціонери називають місця зустрічей) вони залишилися на минулотижневому рівні: ціна купівлі долара США — 130—132 рублі, продажу — 135—137. Головною причиною цього стало те, що київське нумізматичне керівництво вирішило заборонити на зібраннях будь-які операції, пов'язані з валютою, і запросило для контролю наряд ЗМОПу. Коли після перших спроб порушити нове правило кільком валютникам скрутили руки, пропозиція ВКВ миттю зникла, натомість попит на неї таким же чином зріс. Ціни на долар піднялися на 5—7 рублів.

Щодо інших валют, то лише німецька марка зберігає деяку перевагу над ринковою ціною, визначеною Національним банком Росії (наш банк уперто не хоче займатися валютною політикою) і коштує нині 70—75 рублів. На рівні банківських цін перебувають англійський фунт стерлінгів, майже всі грошові знаки капіталістичної Європи, японська ієна та канадський долар. Інші конвертовані гроші мають ціну на 5—10 відсотків нижчу, ніж банківська ринкова.

Щодо прогнозів на майбутнє, то в нашій країні їх робити не варто, адже хто знає, який трюк з цінами утне наш уряд завтра.

Андрій БОЄЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Щось новеньке

ВДАРИМО БІОКОНВЕРСІЄЮ ПО ХІМІЗАЦІЇ

За внесення бактеріальних добрив, замість мінеральних, ціни на які нестримно зростають, взялися хлібороби Черкащини.

Азотно-фіксуючі мікроорганізми відроджують мікрофлоту грунтів, повертають природну родючість.

Уже протягом кількох років успішно застосовуються екологічно чисті бактеріальні добрива під озиму пшеницю та сою в колгоспі імені Близнюка Маньківського району. А в колгоспі імені Мічуріна Звенигородського району організовано цех по виробництву біогумусу червоними каліфорнійськими черв'яками.

Що ж до запасів високоякісного торфу, необхідного для виготовлення бакпрепаратів, то його запаси є в колгоспі імені Леніна Чигиринського району.

Микола ОЗІРСЬКИЙ.
Черкаси.

ПЕД... ЗНАК...

У Київському ... му училищі № ... Всеукраїнська ... педагогіки, в ... участь майбутні ... ших класів.

Безперечно, ... яке боролися уч... гання, — «кращ... сією» —поки що ... мова до справжні... сіоналізму. І все... ти конкурсів з ... теорії педагогі... знавства, мисте... засвідчили, що в... трашнього дня в... ться глибокою ... тонким розуміння... своїх учнів, пре... чуттям гумору...

ПОГРАБУВАННЯ СТОЛІТТЯ,

або КРОЛИКИ — ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ХУТРО

Не так давно телекомпанія «Останкіно» назвала пограбуванням століття цинічний злочин на хімічному об'єднанні «Азот» у місті Руставі (Грузія), де група озброєних автоматами людей зупинила виробництво, загнала працівників нічної зміни в куток і, тримаючи їх під прицілом, винесла з підприємства платинові решітки загальною вагою півтонни і вартістю (за підрахунками спеціалістів) чверть мільярда карбованців.

Журналісти чомусь не згадали аналогічний випадок на подібному підприємстві «Азот» у Дніпродзержинську в 70-х роках. Платинові

Оказії

решітки служать каталізатором у виробництві азотної кислоти. Під час надходження чергової їх партії на склад не дорахувались кількох решіток. Усіх підняли на ноги, та кілька так і не знайшли. І лише через багато років вкрадене знайшли... на городі одного робітника «Азоту», котрий мешкав у сусідньому селі Карнаухівка. Господар виніс платину майже легально через прохідну заводу. Та про цінність металу не здогадався, йому сподобалася лише його якість. А потрібну у господарстві річ використовував усі ці роки як клітки для кроликів. Справді ж бо: кролики — це не тільки цінне хутро...

Євро-Ікс.

Прецедент

…ЖБА БЕЗПЕКИ: «НІ» НЕ ГОВОРИТИ…

…драту-
…оєю нез-
…и Служ-
… Прес-
…чена пів-
…служби,
…стрювала
…ицтва —
… Де-фак-
…стам роз-
…роблений
…їхніх же
…У. При
…альбому
…кономір-
…атеріалів
… Так пи-
…сприйня-
…акт нар-
…на
…пе…ужб-
…об нічого
…хау роз-
…і — цілу
…ядуть під-
…ги (Ми-
…Бі-Бі-Сі).
…рочитали
…відрізня-
… По-пер-
…яка і не
…дсутність
…ужби —
…порядку-
…підконт-
…Раді (це
…
…(і відсут-
…гака ін-
…ибиратися
… ніхто не
… — друга
…о натуру.
…
…
…в у таксі

і у машині, коли водій почув адресу, чомусь несподівано заглух двигун. Імідж!..

По-четверте, нам повідомили, що СБУ керуватиметься постулатом: поки не отримає інформації про ворожу діяльність проти України — вважатиме, що ворогів у нас немає. Етика і розвідка — речі дещо відмінні. Якщо не послуговуватимемось цим — знову дізнаємось про державний переворот останніми…

І, нарешті, керівники СБУ повідомили: на відміну від КГБ, який захищав держструктури, СБУ забезпечуватиме суверенітет особи, а також… органів управління і влади. «Коня и трепетную лань…»?

На запитання вашого кореспондента, чи є цілісна концепція безпеки України, керівники СБУ запевнили: незабаром буде. Уже розроблено кілька варіантів, кращий з яких, мабуть, приймуть депутати.

Але не отримаємо ніякої відповіді на кардинальне питання: як забезпечується безпека, поки не буде чітко сказано, у чому вона полягає. І будемо імітувати бурхливу діяльність, хай у чомусь потрібну, але вкрай неефективну. І писати звіти, рапорти про виконання плану…

А такі прес-конференції поки що не для журналістів. Користі від них більше керівникам СБУ. Дивись, і про Бойка щось новеньке почую…

Костянтин ПАРИЩКУРА.

Бізнес-контакт

ЧЕРЕЗ ПАЛАТУ — НА РИНОК

Створена недавно Польсько-Українська торгово-промислова палата з представництвом у Києві за час своєї діяльності вже добре себе зарекомендувала. Членами палати стали 150 українських підприємств, організацій, наукових установ.

Що собою являє ця структура, яка її роль у розвитку ринкових відносин? Кореспондент «Голосу України» Валентина Писанська запросила до розмови на цю тему генерального директора палати Якова Погребняка і консула посольства Польщі в Києві Міхала Узембла.

Я. Погребняк: Рік у Києві існувало представництво Польсько-Радянської торгово-промислової палати з філіалами у багатьох областях України. З січня цього року ми зареєстровані як Польсько-Українська торгово-промислова палата.

Вже створено 30 спільних підприємств, зокрема по пошиттю одягу, обробці металів, деревини, каменю. Ми посилали на навчання до Польщі на курси бізнесу 300 спеціалістів, 100 польських бізнесменів побували в Центрі ринкових відносин у Києві.

М. Узембло: Палата створена для того, щоб підприємливі люди могли якомога швидше знайти одне одного, започаткувати ділові відносини. Якщо раніше подібні контакти регулювалися Радою Економічної Взаємодопомоги, то зараз ці функції перебрала на себе палата.

Я. Погребняк: Слід відзначити, що ці відносини встановлюються на горизонтальному рівні — між підприємствами, фірмами, центрами, комерційними структурами. Ми провели три виставки, в яких взяли участь 100 польських фірм, підписано протоколи намірів на 600 мільйонів карбованців.

М. Узембло: Надзвичайно цінне те, що палата надає консультативні послуги, забезпечує інформацією про діючі нормативні документи в українському і польському законодавствах, організовує роботу експертів з економічних, маркетингових та юридичних питань.

Я. Погребняк: Ми прагнемо бути з'єднуючою ланкою між Польщею та Україною. Між нашими країнами з давніх давен існували економічні, торговельні зв'язки. Навіщо ж втрачати те, що дає ефект? Незабаром плануємо створити кілька спільних підприємств по переробці молока, м'яса, овочів, фруктів.

М. Узембло: Не менші перспективи і в інших галузях, зокрема в легкій промисловості. Звичайно, існують і труднощі, і проблеми, але їх все ж вдається долати.

Я. Погребняк: І це тому, що сотні і польських, і українських підприємців хочуть працювати на ринках обох країн. Ми ж сприяємо їм у цьому. А незабаром відкриється Українсько-Польський торговий дім, що дозволить зробити ці процеси ще інтенсивнішими.

М. Узембло: От якби ще й трохи пільг членам палати! Як, наприклад, «зелені коридори» на митниці, прискорене оформлення документів… Тобто хоч трохи сприяння людям, які заробляють валюту і для Польщі, і для України.

Я. Погребняк: Додам, що палата багато уваги приділяє людям, які зайняті індивідуальною трудовою діяльністю. Скажімо, інвалідам, що виготовляють поробки, сувеніри. Їхній внесок як членів палати символічний, а ми надаємо їм можливість знайти збут своїх товарів на польському ринку.

М. Узембло: Початок, справді, зроблено добрий, тож будемо сподіватися, що Польсько-Українська торгово-промислова палата сприятиме розвитку економічних і торгових зв'язків між нашими країнами.

Розмову записала Валентина ПИСАНСЬКА.

На знімках: ліворуч — М. Узембло, праворуч — Я. Погребняк.

Продиктовано в номер

ПОДАВ У ВІДСТАВКУ

Це сталося в Кам'янському районі після того, як лідери місцевого Руху В. Даниленко і М. Скородід оголосили голодовку на знак протесту проти призначення Представником Президента району колишнього начальника управління сільського господарства, заступника голови райвиконкому М. Тарандушка. Рух підтримали інші демократичні організації, частина населення, і Тарандушко оголосив про добровільне складення своїх повноважень.

Відразу ж після подій у «тихому» районі, в день проведення сесії обласної Ради народних депутатів Черкаська крайова організація Руху розпочала пікетування будинку Рад, розбила в центрі міста намет. Дві представниці з Умані — вчителька Т. Чорномаз і співробітниця краєзнавчого музею Т. Волошина — оголосили голодовку. Мотиви акції протесту — «таємне призначення Представниками Президента на місцях реакційно скомпрометованих людей».

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаси.

Пригода

«БОГ ЇМ СУДДЯ…»

Дорожня пригода сталася днями з митрополитом Харківсько-Богодухівським Никодимом. За його словами, після завершення богоугодної справи — освячення нової церкви в райцентрі Сахновщина — він повертався на своєму автомобілі до Харкова. У цей час на майже пустельній дорозі з'явився «КамАЗ», водій якого навмисне намагався збити «Волгу» священика. Лише дякуючи Богові та майстерності шофера легковика, як сказав владика у заяві по місцевому телебаченню, біди не сталося. «КамАЗ» з місця пригоди зник. Однак владика Никодим назвав ім'я свідка цього інциденту — армійського полковника Данильченка родом із Сахновщини, а той ніби вказав номер автомобіля зловмисника. Проте начальник Сахновщинського РЗВС підполковник міліції В. Ільченко заявив, що серед восьми сімей Данильченків, котрі проживають у районі, військових немає. Машина «КамАЗ» з таким номером в окрузі теж не зареєстрована.

Микола КОСИЙ.

Харків.

ринок

…курсів валют стане ЗМОП

…екрет, що
…о конвер-
…ується не
…у «Па-
…е в кабі-
…о банку…
…вона вста-
…е, де зби-
…ей чуміз-
…ери
…та наго-
…ргічі про-
…неділі в
… Нивок.
…колекціо-
…, Мінсь-
…олишньо-
…, звичай-
…люту. В
…ниту вста-
…зважаючи
…регіонах
… дещо по-
…ьких бір-
…рен нази-
…чей) вони
…лотижне-
…вілі дола-
…132 руб-
…35—137.
…ю цього
…не нуміз-
…о виріши-
…зібранях
…ов'язані з

валютою, і запросило для контролю наряд ЗМОПу. Коли після перших спроб порушити нове правило кільком валютникам скрутили руки, пропозиція ВКВ миттю зникла, натомість попит на неї таким же чином зріс. Ціни на долар піднялися на 5—7 рублів.

Щодо інших валют, то лише німецька марка зберігає деяку перевагу над ринковою ціною, визначеною Національним банком Росії (наш банк уперто не хоче займатися валютною політикою) і коштує нині 70—75 рублів. На рівні банківських цін перебувають англійський фунт стерлінгів, майже всі грошові знаки капіталістичної Європи, японська ієна та канадський долар. Інші конвертовані гроші мають ціну на 5—10 відсотків нижчу, ніж банківська ринкова.

Щодо прогнозів на майбутнє, то в нашій країні їх робити не варто, адже хто знає, який трюк з цінами утне наш уряд завтра.

Андрій БОЄЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Щось новеньке

ВДАРИМО БІОКОНВЕРСІЄЮ ПО ХІМІЗАЦІЇ

За внесення бактеріальних добрив, замість мінеральних, ціни на які нестримно зростають, взялися хлібороби Черкащини.

Азотно-фіксуючі мікроорганізми відроджують мікрофлоту грунтів, повертають природну родючість.

Уже протягом кількох років успішно застосовуються екологічно чисті бактеріальні добрива під озиму пшеницю та сою в колгоспі імені Близнюка Маньківського району. А в колгоспі імені Мічуріна Звенигородського району організовано цех по виробництву біогумусу червоними каліфорнійськими черв'яками.

Що ж до запасів високоякісного торфу, необхідного для виготовлення бакпрепаратів, то його запаси є в колгоспі імені Леніна Чигиринського району.

Микола ОЗІРСЬКИЙ.

Черкаси.

Вітаємо!

ПЕДАГОГІКА ПІД ЗНАКОМ ЧОЛОВІКІВ?

У Київському педагогічному училищі № 1 відбулася Всеукраїнська олімпіада з педагогіки, в якій взяли участь майбутні вчителі перших класів.

Безперечно, звання, за яке боролися учасники змагання, — «кращий за професією» — поки що лише передмова до справжнього професіоналізму. І все ж результати конкурсів з психології, теорії педагогіки, народознавства, мистецтвознавства засвідчили, що вчитель завтрашнього дня відзначатиметься глибокою ерудицією, тонким розумінням психології своїх учнів, прекрасним почуттям гумору…

Переможцем олімпіади став учень Коломийського педагогічного училища з Івано-Франківщини Валерій Островський. Чи не означає це, що завтрашній день української педагогіки пройде під знаком чоловіків?! І можливо тоді нарешті в нашому житті поменшає «жіночих» чоловіків і емансипованих жертв тотальної «жіночої» педагогіки?!

Катерина КОРОЛЬ.

Київ.

На знімку: переможець олімпіади Валерій Островський, так, єдиний поки що серед своїх колежанок.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА

ПОГОДА

21—22 квітня на сході України подекуди невеликі опади, на решті території без істотних опадів. Вітер північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура вдень 6—12, на півдні до 14, вночі 1—6 градусів тепла, на поверхні грунту подекуди приморозки 0—3 градуси.

По Київській області сьогодні вдень без істотних опадів, вітер північно-західний. 5—10 метрів на секунду. Температура 6—11 градусів тепла.

Чергова по випуску новин Катерина ВОРОНЕНКО.
Тел. 441-86-20.

…І СТОЛІТТЯ,

…Е ТІЛЬКИ ХУТРО

…аталізато-
…і азотної
…адкоджен-
…і на склад

не дорахувались кількох решіток. Усіх підняли на ноги, та кінців так і не знайшли. І лише через багато років вкрадене знайшли… на городі одного робітника «Азоту», котрий мешкає у сусідньому селі Карнаухівка. Господар виніс платину майже легально через прохідну заводу. Та про цінність металу не здогадався, йому сподобалася лише його якість. А потрібну у господарстві річ використовував усі ці роки як клітки для кроликів. Справді ж бо: кролики — це не тільки цінне хутро…

Євро-Ікс.

Група армій «Україна» наступає?

АБО ЧИ МОЖЛИВІ ВОЄННІ КОНФЛІКТИ В СХІДНІЙ ЄВРОПІ

У НАС в Україні дуже багато говорять про необхідність входження у світове співтовариство, про інтеграцію в європейські політичні та економічні структури. Але поки що ніхто безпосередньо не займається ні розробкою серйозної проєвропейської політики та її пріоритетів і державної оборонної стратегічної концепції, ні проблемою стратегічних альянсів України, ні угодами про колективну безпеку тощо. Справа, на жаль, далі розмов і декларацій, побажань і прийняття пакету законів про внутрішнє військове будівництво не рухається. Наявність такого тривожного і, будемо відверті, небезпечного становища приховати важко — навіть зустрічі вищих урядовців України з генеральним секретарем НАТО М. Вернером обмежувалися лише протокольними ввічливостями.

Раніше військово-стратегічні прогнози Україні були не потрібні — за нас думали в Москві, сушили голови аналітики в Генеральному штабі та Головному розвідувальному управлінні. І це була стратегія наддержави, яка скрізь мала свої імперські інтереси. Сьогодні ситуація зовсім інша. І Україні треба передбачати і прогнозувати самостійно.

Які найближчі — до 1994 року — стратегічні та військово-політичні прогнози на події у Східній Європі дають кращі аналітики НАТО? Яким бачиться найближче майбутнє України військовим ученим Заходу, котрі на відміну від вітчизняних не так кон'юнктурно розглядають розвиток системної катастрофи в колишньому Радянському Союзі, зважають на весь комплекс причин, а не тільки на декларування тієї чи іншої незалежності чи позаблоковості.

Прогнозувати й передбачати розвиток військово-стратегічних змін і конфліктів між колишніми країнами соціалістичної співдружності (мається на увазі і колишній Варшавський блок, і колишній СРСР) надзвичайно складно. Але варто зауважити, що не гострі політичні суперечності між ними, не відверте політичне протистояння, як, наприклад, сьогодні між Україною і Росією, і навіть не моторошний економічний хаос в СНД перебувають у центрі уваги науково-прогностичних досліджень закордонних аналітиків та політологів. Головна тема їхніх зусиль, спрямованих на «вирахування» подій наперед, це військово-стратегічні наслідки процесу «розлучення» колишніх радянських республік. Нещодавно, вже у лютому 1992 року, керівник науково-дослідного центру Міністерства оборони Франції попереджав, що це будуть «процеси, які не мають аналогів в історії людства і несуть у собі надзвичайну небезпеку стабільності в Європі».

Питання безпеки в Європі розглядається вченими-аналітиками НАТО в найтіснішому зв'язку з процесами наростання суперечностей між колишніми союзниками — країнами Східної Європи, з розподілом військово-стратегічного потенціалу СРСР та створенням національних армій нових незалежних держав, між якими також виникатиму суперечності. Практично в усіх можливих сценаріях конфліктів, у тому числі збройних, Україна, на думку західноєвропейських фахівців, посідає, на жаль, одне з центральних місць.

Висококваліфіковані професіонали НАТО вважають можливим розвиток подій за кількома основними сценаріями. Вони орієнтують свої уряди та вищі кола військового керівництва таким чином, щоб їхні дії виявилися максимально адекватними ситуаціям, які можуть виникнути.

Сценарій № 1. Країни СНД (у першу чергу Росія, Україна, Білорусь і Молдова) або одна з них втручаються у конфлікти в Східній Європі, пов'язані з територіальними суперечками або з гострими національними суперечностями. Як можливий приклад називається конфлікт між Румунією і Угорщиною, в який може бути втягнено Молдову та Україну, або конфлікт між Польщею та Німеччиною, до якого приєднаються Білорусь або Україна.

Сценарій № 2. Йдеться про те, що країни Східної Європи або одна з них втручаються в конфлікт між державами — членами СНД внаслідок підтримки етнічних меншостей. Найчастіше як приклад згадується можливість зіткнення між Молдовою і Росією з втручанням у цей конфлікт Румунії, Україна як буфер між Молдовою і Росією може також втягнутися в конфлікт.

Особливо реальним цей сценарій може стати, якщо сучасне керівництво Республіки Молдова спробує силовими методами вирішити проблеми Лівобережжя Дністра. Тоді, вважають західні політологи, неминучий воєнний збройний конфлікт з невизнаною Придністровською Республікою, на захист українського населення якої повинна буде прийти Українська армія, перетнувши молдовський офіційний кордон і неминуче зіткнувшись з молдовськими збройними формуваннями. На допомогу ж останнім обов'язково поспішать румуни.

Точка зору

Розробка всіх ймовірних варіантів виникнення та ретельний аналіз перебігу подій і наслідків усіх можливих — як локальних, так і стратегічних — військових конфліктів, які зачіпатимуть або тільки торкатимуться інтересів держави (навіть коли ці конфлікти поки що мають ледь помітні гіпотетичні контури), є, без будь-якого перебільшення, однією з найважливіших функцій вищого політичного та військового керівництва усіх держав. Адже це мудрі римляни казали: «Хочеш миру — готуйся до війни». І це не просто крилатий афоризм — у ньому закладена глибока, нагромаджена віками державотворення, мудрість збереження держави, досвід, який полягає в тому, що чим краще країна готується до війни, тим більше в неї гарантій ніколи не потрапити в пожежу агресивних зазіхань сусідів.

Сценарій № 3. Сутність цього прогнозу-сценарію полягає в тому, що збройний великомасштабний конфлікт у Східній Європі може виникнути в разі, коли можливі зіткнення або бойові дії між державами — членами співдружності пошириться на країни Східної Європи. При розгляді та рольовому аналізі цього варіанта вчені аналітики із секретаріату НАТО змоделювали та програли три схеми розвитку подій, що мають однаково трагічні наслідки.

Перша схема: країни Східної Європи (Угорщина, Польща, Чехо-Словаччина) застосовують військову силу для зупинення масової і, можливо, неконтрольованої еміграції з держав — членів СНД. А така еміграція — цілком реальна перспектива, якщо економічний розпад буде поглиблюватися та поширюватися і вийде на рівень руйнування основних виробничих одиниць, якими сьогодні є підприємства. Захищаючи своїх громадян-емігрантів, у бойові дії втягнуться військові формування з СНД.

Друга схема цього ж варіанту: внаслідок серйозних, довготривалих і великомасштабних конфліктів між незалежними країнами, які входять до складу СНД, військові формування або частини національної армії тієї держави, що зазнала поразки, відступають на територію східноєвропейських держав, втягуючи їх, таким чином у збройний конфлікт. Такі події можуть стати реальністю, якщо ми уявимо собі конфлікт чи бойові дії між Молдовою та Україною або, скажімо, між Російською Федерацією та Україною. Розгромлені військові формування Молдови у першому разі або України — в другому відступають відповідно до Румунії або до Польщі. І ці мирні країни втягуються у збройне протистояння.

Третю схему натовці вважають такою ж можливою, як і другу, але з одним серйозним коригуванням ситуації щодо виникнення військового конфлікту всередині СНД. Це конфлікт не між державами — членами співдружності, а між однією чи кількома державами, з одного боку, і Об'єднаними збройними силами СНД — з другого. З допомогою Об'єднаних збройних сил або у військовому альянсі з ними може виступити проти своїх сусідів також одна з країн — членів СНД, яка зажадає знищити або знекровити конкурента не власними силами, а могутністю збройних сил СНД — останньої ще й досі життєздатної структури колишнього СРСР.

І, нарешті, сценарій № 4. Цей прогноз розвитку подій поки що має гіпотетичний вигляд. Та за певного розвитку обставин його «віддаленість» може швидко зникнути і з прогнозу на далеку перспективу він може перетворитися на прогноз тактичний, що реалізується через кілька років. Головний висновок його такий: дезинтеграція, руйнування СНД і розклад існуючих структур влади за умови ще неподоланої військово-політичної слабкості колишніх республік у поєднанні з антиросійськими настроями призведуть до того, що країни Східної Європи спробують заручитися якщо не підтримкою, то хоча б нейтралітетом Росії і захопити колишні польські, угорські, чехословацькі або румунські території, що нині входять до складу Білорусії, Молдови та України.

Цікаво підкреслити, що сценарії № 2, 3 і 4 конфліктів у Східній Європі аналітики НАТО, військові фахівці оцінюють як найімовірніші на 90-ті роки. Тож НАТО вже готується — усі без винятку варіанти розвитку подій передбачають втручання його збройних сил, структур та механізмів у конфлікти на тому чи іншому етапі їхнього розвитку. Мета втручання одна: врегулювати ці конфлікти таким чином, щоб повністю гарантувати захист європейської безпеки та військових і політичних інтересів НАТО.

Отже, у вищих ешелонах влади і військово-політичних дослідницьких центрах НАТО здійснюються і серйозно фінансуються багатопланові розробки усіх можливих варіантів майбутнього розвитку подій у Східній Європі та європейській частині колишнього СРСР, які безпосередньо зачіпають державні, військові та політичні інтереси України, її безпеку та перспективи існування незалежної держави. І в цьому не виключаються й варіанти можливих збройних конфліктів на цій території. І не зважати на такі перспективи не можна.

Складно, і може, на чийсь погляд навіть аморально говорити та аналізувати перспективи військових дій, в які може бути втягнута Україна. Тим більше якщо йдеться про її безпосередніх сусідів. Але для прикладу нагадаємо дії та політику уряду Швейцарської конфедерації, яка вже три століття ні з ким не воювала і не збирається цього робити, та все ж має плани відбивання нападу і з боку Франції, і з боку Німеччини, і з боку Італії. І все це не заважає їй бути однією з наймиролюбніших країн. Питання про державну безпеку надто серйозне, щоб його можна було розглядати лише з точки зору зовнішньої репутації країни або враховуючи лише обіцянки її сусідів. Реальність суперечностей між інтересами України та оточуючих її країн існує — від цього не відмахнутися. Чи готові політики і військові України забезпечити гарантовану безпеку і надійний захист за будь-якого розвитку подій? Чи серйозний інтелектуальний потенціал сконцентровано на вирішенні цих проблем? З цього приводу є деякі сумніви.

Дмитро ТАБАЧНИК,
історик-політолог.

«Ми хочемо справедливої частки...»

Прес-конференція керівників груп, які готували переговори між державними делегаціями України та Росії з питання про Чорноморський флот розпочалася майже на годину пізніше. Перед тим в Дзеркальному залі Міністерства закордонних справ України тривали нелегкі дискусії.

Раз у раз учасники робили п'ятихвилинні перерви для консультацій. Після закінчення засідання невесела Лариса Скорик сказала, що варто було б менше дебатувати, а швидше вирішувати проблему на конкретному матеріалі. Такої ж думки дотримувались і морські офіцери — члени української групи. На прес-конференції відразу стало зрозуміло, що українська й російська комісії мають зовсім різні підходи. Керівник делегації Росії, посол з особливих доручень Дубінін неодноразово зачитував Протокол про робочу зустріч глав держав СНД про військово-морські сили, намагаючись між рядків знайти твердження, що Україна може претендувати тільки на малу частину Чорноморського флоту. Керівник української групи радник Президента України Бутейко чітко виклав позицію нашої республіки:

— Україна будує свої погляди на основі норм міжнародного права. Розпад держав не є чимось унікальним, тому в цьому випадку створена чітка міжнародно-правова база. Згідно з Віденською конвенцією в разі розпаду держави частини, які її створювали, мають право на справедливу частку загального майна. От і ми хочемо свою частку Чорноморського флоту. А стосовно документа, зачитаного керівником російської делегації, то там ідеться про весь флот за винятком частини Чорноморського флоту.

Після цього стало зрозуміло, що українська делегація на майбутніх переговорах наполягатиме на більшій частці кораблів, ніж їй пропонуватиме Росія. І ця позиція є дуже рішучою. Думаю, що сторонам доведеться шукати прийнятний для України компроміс. Бо в іншому разі жорсткий підхід російської делегації до цієї проблеми може все ж таки змусити Україну вийти з СНД. Треба не забувати, що імперії розпадаються, а спроби їх реанімувати були невтішними.

Тарас ПЕТРІВ.

Перехідний період. Звідки й куди?

ЕКОНОМІЧНІ ЕТЮДИ ЗІ СПРОБОЮ ПОЛІТИЧНОГО Й СОЦІАЛЬНОГО ПРОГНОЗУ В РЕАЛІЯХ «СУВОРОЇ ДІЙСНОСТІ»

Економіка — дама досить примхлива. Вона вже давно не має нічого спільного зі старогрецькою системою ведення домашнього господарства. Нині, обірвавши навіть малий зв'язок на мікрорівні, ми маємо чекати на відповідь на макрорівні. І тих, хто намагається з різних причин заперечувати цю істину, можна дорікати в спробі досягти деяких відомих їм цілей або в своєрідному економічному романтизмі, до якого, на жаль, нині схильний багато хто.

Але це так, до слова. Мова ж про об'єктивні процеси в економіці України, що мають своє коріння в минулому, та без тверезого врахування їх практично неможливо оцінити сценарії майбутнього.

Точка зору

І. Чого вчить історія

Сказати, що економіка нашої молодої держави хвора, означає майже нічого не сказати. Ситуація така, що для користі справи необхідно вживати жорсткі терміни й поняття. А це означає: Україна сьогодні переживає глибоку економічну кризу, всі ознаки якої, як кажуть, в наявності.

Нагадаю лише про основні. Це, до речі, необхідно зробити насамперед для того, щоб до кінця розібратися в усіх складностях нинішньої ситуації і спрогнозувати тривалість хвороби.

Отже, на перше місце по значущості, видно, треба поставити КРИЗУ АГРАРНУ. Вона триває вже третій рік. Найяскравішим її проявом є невміння уряду навіть у досить сприятливі щодо врожайності роки закупити у селянства необхідну кількість хліба. Згадаємо хоча б 1990 рік, коли було вирощено рекордну кількість зерна...

Результати минулого року також усім відомі: Україні довелося вперше за багато років самій вийти на західний ринок як покупцеві, взявши при цьому солідний доларовий кредит.

І коли криза аграрна здатна призвести до соціального вибуху в короткий час, то КРИЗА ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА відрізняється довгостроковими щонайтяжчими наслідками. Щоб було зрозумілим, про що йдеться, скажу лише про результати роботи в минулому році, коли значно скоротилося виробництво на підприємствах паливної промисловості (на 11,2 відсотка), вугільної (18,1), чорної металургії (8.5). Це офіційні дані. Не хотілось би брати їх під сумнів, але дані щодо чорної металургії явно занижені. І як наслідок — зупинка в лютому, наприклад, конвеєра Запорізького автозаводу, тривалий страйк гірників Кривбасу тощо.

КРИЗА ФІНАНСОВА, ВАЛЮТНА. Спочатку про валютну. Банкрутство Зовнішньоекономбанку колишнього Союзу (сподіватимемося, що то був крок швидше дипломатичний, аніж реально - практичний) відразу ж залишило Україну, спрощуючи ситуацію, без цента в кишені. І хоч би як там не закінчилася ця історія, ясно одне — віднині молода держава має сама заробляти тверду валюту, сама її витрачати. Ці найпростіші операції насправді досить складні. І на перших порах є ризик швидше почати витрачать, ніж заробляти. Приклади цього вже є.

Криза фінансова виявляється не лише 40-мільярдним дефіцитом державного бюджету в минулому році. А скоріш повною непередбаченістю бюджету року нинішнього. До цього необхідно додати процес, що затягнувся, становлення Національного банку, болісний, з багатьма, м'яко кажучи, дивними речами шлях до власної валюти.

При всьому цьому ні на хвилину не слід забувати, що нині суверенній державі належить ще й виплачувати шосту частину зовнішнього боргу колишнього СРСР.

І, нарешті, КРИЗА СИРОВИННА. Тут слід, на мій погляд, нагадати цифри, які неодноразово на різних рівнях наводилися Кабінетом міністрів.

Україна об'єктивно (так розпорядилися природа та історія) за багатьма параметрами досить залежна в сировинному відношенні держава. І найболючіша наша уразливість пов'язана з енергоресурсами.

Так, в надрах республіки є і вугілля, і нафта, і газ. Проте їх запасів недостатньо для задоволення потреб нашої економіки. Зазначу, що за даними статорганів видобуток власних енергоресурсів минулого року значно скоротився.

Реалії на сьогодні такі: з 50 мільйонів тонн мінімального нафтового прожиткового рівня 47 мільйонів — чужі, із 110—120 мільярдів кубометрів природного газу трохи менше сотні надходять іззовні. До цього треба додати ще й 30—35 мільйонів тонн коксівного вугілля, яке також доводиться завозити із, тепер, закордону.

Ще недавно ці енергоресурси відпускались Україні за досить низькими й твердими рубльовими цінами. І сьогодні російський уряд поки що ще дотримується їх. Хоча, судячи з розвитку подій на нафтовому ринку, дотримання це може закінчитися буквально в найближчі тижні.

Так, існує міждержавна угода про поставку 40 мільйонів тонн нафти з Росії в Україну. Але це поки що нічого не значить. Заковика полягає в тому, що господарем продукту дедалі більше стає виробник (такі закони ринку), і дедалі менше — держава. Ось чому солідна міждержавна угода на ділі обернулася кризою. Трохи допомогли поки що прямі переговори української делегації з нафтовиками Тюмені.

Воно й зрозуміло: поставляти на західний ринок паливо тюменцям значно прибутковіше, ніж продавати Україні навіть по ціні 1000 карбованців за тонну.

Безумовно, можна й треба переорієнтувати наші нафтові потреби з монопольних російських джерел на інші, скажімо, на арабські або іранські. Та в будь-якому разі постане проблема доларового розрахунку. На передбачувану, наприклад, партію в чотири мільйони тонн іранської нафти доведеться знайти за найскромнішими світовими мірками близько 500 мільйонів доларів. А оскільки їх у нас немає, то за бартером необхідно буде на таку ж суму віддати метал та багато чого іншого. А це й так у дефіциті на внутрішньому ринку.

Що ж, така ціна, яку доводиться платити за звільнення від сировинної залежності. А романтикам від економіки хочу нагадати досвід США, котрі в роки енергетичної кризи на переорієнтацію своєї монопольної залежності від арабської нафти витратили вісім років. Бо за всім цим стоїть ще й болісна перебудова всієї транспортної схеми постачання сировини та й чималий злам технології його переробки.

Немає потреби, мабуть, говорити про кризу сировинну, розмірковувати про лісову, хімічну, бавовняну та інші залежності економіки республіки. До речі, всі ці проблеми вирішувалися б не так болісно за наявності політичної стабільності на території колишнього Союзу. Та її, як відомо, немає.

Скажу ще про одну кризу, яка до недавнього часу уявлялась нам зовсім чужою. Чимось ніби від нечистого. Йдеться про КРИЗУ БІРЖОВУ. Причиною згортання діяльності цих молодих ринкових структур стала невизначеність їхніх відносин з державою і насамперед податковий прес. Додали солі на рани цієї проблеми квоти, ліміти, лібералізація цін, повсюдний спад виробництва. Коротше кажучи, на біржах сьогодні особливого пожвавлення немає, а це досить тривожна ознака.

Якщо всі названі кризи підвести під такий собі загальний знаменник, то, як не гірко, доводиться зробити єдиний висновок: економічна ситуація в Україні визначається об'єктивним процесом розриву давніх економічних господарських зв'язків із суб'єктами колишнього Союзу, сировинною залежністю республіки і переорієнтацією її потреб на інші ринки, повільним формуванням ринкових механізмів та його природних структур.

Та не це головне, коли робляться спроби прогнозувати розвиток подій в економіці, політиці й соціальній сфері. На жаль, з-під уваги багатьох спеціалістів випадає інша особливість кризових явищ. Усі вони неминуче пов'язані з геополітичними процесами в світовій економіці. І більше того, досить близькі за своїм змістом до того, що відбувалось у роки великої депресії, якою був охоплений західний світ у 20—30-ті роки. І це аж ніяк не формальна аналогія. Це перший урок історії, з якого нам ще доведеться робити необхідні висновки.

Валерій ШЛОМА.

«Рада підприємців кишеньковою не стане...»

Нещодавно Українська спілка промисловців і підприємців влаштувала зустріч генеральних директорів підприємств та підприємницьких асоціацій з членами уряду України. Виступаючи на цій зустрічі, член Президії Верховної Ради України, президент УСПП Василь Євтухов повідомив про те, що нині готується законопроект про статус Української спілки промисловців і підприємців, а також пропозиції щодо створення Ради промисловців і підприємців при Президенті України. Перший заступник голови Спілки юристів України В. СУМІН бере безпосередню участь у підготовці цих документів — тож пропонуємо вашій увазі думку цього спеціаліста.

— Я впевнений, що і Президент, і Українська спілка усвідомлюють: за умов, коли перш за все треба вийти з економічної кризи, владі необхідно постійно радитися з промисловцями — тими, хто безпосередньо стоїть біля витоків матеріального виробництва.

— Останнім часом багато народних депутатів України дедалі частіше висловлюють думку про те, що в економіку не слід втручатися некомпетентним людям. Мабуть, настав час консолідації?

— Безперечно, і один з шляхів такої консолідації — створення нової інституції, яка не є чимось незвичайним: адже президенти багатьох країн світу давно вже мають подібні ради промисловців і підприємців.

— Коли ж проекти документів будуть готові?

— Українська спілка промисловців і підприємців разом зі Спілкою юристів України фактично вже завершили їх підготовку. Проект положення про Раду промисловців при Президенті ще належить розглянути і обговорити на засіданні правління УСПП, на засіданні виконкому Спілки юристів, а крім того, він має пройти апробацію в «команді Президента». Звичайно, робити все це слід дуже оперативно: ситуація в економіці і політиці стрімко змінюється. Саме Рада при Президенті і має здійснювати компетентний аналіз цих змін, спільно з законодавцями відпрацьовувати механізм приватизації, допомагати «команді Президента» створити саме такі механізми, які б могли якнайшвидше вивести підприємства з занепаду, а всю нашу економічну систему — до цивілізованого ринку.

— Декого може насторожити ось це: «при» Президенті. З одного боку, будь-яка служба біля Президента вже якоюсь мірою начебто піднімається над урядом, над підприємствами. А з другого, виникає небезпека, що це утворення, замислене як виразник інтересів товаровиробника, може поступово перетворитись у ще одну ланку «президентської раті».

— Це буде орган консультаційний, який має готувати рекомендації. Я думаю, що Л. Кравчук в умовах демократизації процесів, пов'язаних з економічною реформою, сприйматиме консультаційну допомогу саме так, як і належить Президентові. А Рада зможе терміново дати йому висновок про той чи інший законопроект, що стосується проблем промислового виробництва, підприємництва, податкової політики, тощо.

— Але для того, щоб Рада при Президенті мала вплив на парламент, очевидно, вона має бути наділена відповідними повноваженнями, чи не так?

— Рада при Президенті не матиме формального характеру, хоча, з іншого боку, вона буде визнана відповідно до положень про Президента. Ми переконані в тому, що Президент повинен наділити Раду промисловців і підприємців особливими правами. Наприклад, правами, пов'язаними зі збором або одержанням необхідної інформації про розвиток виробництва і ринку, про фінанси, біржові операції тощо.

— Аналогічні утворення існують і в інших країнах світу. Що саме з зарубіжного досвіду могло б стати у пригоді Раді промисловців і підприємців при Президенті України?

— Нещодавно, перебуваючи в Гонконзі, я звернув увагу на таке: при уряді там існують Асоціація виробників і промисловості, Асоціація торгівлі — проте там немає міністерств промисловості і торгівлі. Скажімо, в США є міністерство промисловості з дуже обмеженими правами, а Асоціація промисловців і підприємців є головним радником для адміністрації Білого дому. Тож, надавши певний правовий статус Раді промисловців і підприємців, Президент України тільки виграє.

— Проте як добитися того, щоб промисловці навчилися без понукань, без крику, без наказів і указів виконувати рекомендації Ради і водночас не допустити її скочування до рівня «кишенькової»?

— Основну увагу нині треба приділяти підготовці і перепідготовці кадрів. І в цьому дійову допомогу нам може надати (і вже надає!) Захід. Нам треба гуманітарну допомогу з-за кордону спрямувати насамперед на це — когось навчити, когось перевчити, довчити... До речі, не можна погодитись, нібито у нас малопідготовлені кадри керівників, інженерних працівників. У вузькопрофесійному розумінні більшість наших працівників не поступається зарубіжним. А ось у правовому відношенні загальна маса надзвичайно мало підготовлена. Проте, керівників підприємств, присутніх на зустрічі з міністрами, важко було запідозрити в «кишеньковості»: вони дали декому з урядовців предметний урок діловитості і рішуче не сприйняли спроби підмінювати серйозну розмову демагогією.

— Ми вже бачили чимало прикладів того, як закони не виконуються... Чи не вийде так, що закон про статус Української спілки промисловців і підприємців Верховна Рада прийме, а до справжнього діла її так і не допустить?

— Перша функція Ради при Президенті — консультативна. А якщо наші поради ніхто не сприйматиме — будемо змушені шукати нових форм відстоювання власних позицій, в тому числі і форм опозиційних. А «примусити себе поважати» і Рада, і Спілка мають лише силою свого авторитету, силою компетентності. Тоді і Президент, і уряд, і парламентарії поважатимуть ці органи.

Інтерв'ю взяв Олег КРАВЧЕНКО.

Національна школа

Тему цієї публікації «підказали» факти, з якими зіткнувся в селі Благоєве Іванівського району. Те, що його мешканці поміж себе спілкуються, як правило, рідною, тобто болгарською мовою (хоч, правда, і «розбавленою» українськими та російськими слівцями), що прагнуть зберегти пісні, танці, звичаї предків, я, власне, знав ще відтоді, як у шістдесятих роках працював тут у «районці». Та нині раптом відкрилися мені нові прикмети самобутності цього краю: в місцевій школі з'явився новий педагог — Генка Зідарова, громадянка Болгарії, яка приїхала сюди, щоб навчати дітей літературної болгарської мови; четверо тутешніх дівчат тепер студіюють науки у вузах Болгарії: педагогіку, філологію, економіку...

ВІД ПРИНАГІДНОСТІ — ДО ГІДНОСТІ

Як у школах Причорномор'я реалізують Декларацію прав національностей України

А як почуваються в цьому плані національні меншості в інших селах і районах Причорномор'я! Чи ж стає реальністю та стаття Декларації прав національностей України, де сказано: «Українська держава гарантує всім народам і національним групам право вільно користуватися рідними мовами в усіх сферах суспільного життя, включаючи освіту, виробництво, одержання і розповсюдження інформації»! Тому й вирішив запросити на своєрідний «круглий стіл» начальника обласного управління народної освіти Леоніда Фурсенка, завідуючого відділом загальної середньої освіти Івана Стеценка та інспектора-методиста Віктора Кіпера.

Л. ФУРСЕНКО: Вільне користування рідною мовою в сфері народної освіти держава може гарантувати, зрозуміло, тим національним меншостям, які виявляють у цьому потребу. Кажу так, бо в нашому краї мешкають представники більш як ста народів, та далеко не всі прагнуть повернутися до витоків: одні — через свою нечисленність, інші — через «успішну» насильницьку асиміляцію, що десятки років проводилася в колишньому СРСР...

Якщо оглянутися, скажімо, не в такі далекі 30-ті роки, в Причорномор'ї було куди більше не тільки національних шкіл — болгарських, молдавських, єврейських, німецьких, грецьких,— а й спеціальних навчальних закладів, театрів, газет тощо. З часом усе те зникло. Навіть українська мова, особливо в містах, стала «не в пошані». Ось вам факти: якщо перед початком війни в Одесі функціонувало 25 українських і 10 мішаних, російсько-українських, шкіл, більше десятка дитсадків, де виховання велося українською мовою, то до недавнього часу залишалося лише дві україномовні школи і жодного такого дошкільного закладу. То що тоді казати про національні меншості? Правда, після прийняття Закону про мови становище поступово виправляємо.

І. СТЕЦЕНКО: Про своє бажання й право навчати дітей рідною мовою у нас заявили насамперед молдовани й болгари, що мають у Причорномор'ї свої місця компактного проживання. В семи районах області нині діють 13 молдовських шкіл, де навчається майже п'ять тисяч дітей. Ще в чотирьох школах молдовська мова вивчається як предмет і в п'яти — факультативно, а це ще 2400 учнів.

В. КІПЕР: У всіх молдовських школах, за бажанням батьків, учителів та громадськості, початкові класи переведено з кирилиці на латинську графіку, як це зробили нещодавно в Молдові. Поступово переводимо на неї й старші класи. Робота ця досить складна, адже треба не тільки перенавчати педагогів, а й замовляти нові підручники, спеціальну літературу, дидактичні матеріали, наочні посібники.

Ремарка кореспондента. Тепер в Україні, де мешкає близько півмільйона молдован, діє понад 140 молдовських шкіл. Тоді як у Республіці Молдова, де є 600 тисяч українців, функціонує лиш одна українська. Отже, освітнім громадським організаціям нашої держави є в чому подати підмогу своїм одноплеменцям, щоб вони не асимілювалися, щоб зберегли рідну мову й культуру.

І. СТЕЦЕНКО: Наведу цифрову картину й по болгарській громаді. Хоча вона й чисельніша від молдовської майже вдвоє, проте шкіл, де навчання повністю велося б болгарською мовою, у нас поки що немає. Далися взнаки, вочевидь, більша відірваність болгар від своєї прабатьківщини, їхня повніша асиміляція, за якої всі школи в болгарських селах були переведені на російську мову. Та нині й тут є зрушення на краще. У 45 школах болгарську мову вивчають факультативно, а в Болградському районі відкрили початкові класи з вивченням рідної мови як предмета, плануємо з 1 вересня 1993 року відкрити тут болгарську гімназію, де навчатимуться діти з усієї околиці.

Л. ФУРСЕНКО: Щоб усі ці процеси йшли нормально, насамперед потрібні відповідні кадри. В Ізмаїльському пединституті два роки тому ввели нову спеціальність: болгарська мова й література, очікуємо перший випуск 25 фахівців. Але це далеко недостатньо. Тому прагнемо активізувати перепідготовку кадрів для викладання як болгарської, так і молдовської, а також гагаузької мов. Направляємо вчителів на перепідготовку, за домовленостями з тамтешніми державними органами, до Молдови, Румунії, Болгарії. Остання країна виявляє особливе розуміння наших потреб. Вона прийняла ще й 175 хлопців і дівчат на навчання у свої вузи та ще 13 підлітків — до гімназій.

Останнім часом, правда, ті, хто там навчається (як, до речі, і в Румунії), зіткнулися з немалими труднощами, адже мусять купувати квитки на міжнародні поїзди за долари. Під час зимових канікул з величезними потугами вдалося назбирати валюти, щоб відправити студентів до Болгарії, а тепер ось з жахом очікуємо літніх канікул.

Ремарка кореспондента. Очевидно, підготовка кадрів для шкіл України у вузах інших країн — то турбота не стільки останніх, як це, на жаль, у ряді випадків нині є, скільки нашої держави, яка поки що не бере в цих процесах, по суті, ніякої участі. Та ж Болгарія, скажімо, виплачує нашим студентам непогані стипендії, надає гуртожитки, а вчителям, що приїздять на перепідготовку,— платне житло та ще й добові грошові виплати. А що ж Україна? Навіть відправити на канікули студентів, з'ясовується, не може. Відповідні державні структури, керуючись положеннями згаданої Декларації, мали б і фінансово передбачити підготовку педагогічних кадрів за кордоном, прогнозувати ситуацію: незабаром, скажімо, постане потреба відкрити німецькі школи. Адже для них учителів також бракує.

В. КІПЕР: Непроста проблема — й відповідні підручники та посібники. Нині змушені користуватися здебільшого тими, які дістаємо в Молдові чи Болгарії. Створили, правда, й власний авторський колектив (двоє фахівців — з України та ще двоє — з Болгарії), щоб підготувати підручник з болгарської мови для третього класу. Він уже написаний, набирають текст у Софії. А ось хто друкуватиме, поки що невідомо: потрібні кошти, папір. Та й хіба це вихід — отак готувати підручники? Хіба під силу це власному управлінню?

Ремарка кореспондента. Настав, безсумнівно, час видавництву «Освіта» в Києві створити редакцію болгарської літератури (щодо молдовської, то її видання в Україні якоюсь мірою налагоджено, його треба хіба що удосконалювати), а в Одесі відкрити наукову лабораторію болгарської мови й літератури (це мав би зробити НДІ педагогіки), яка б, вивчаючи досвід, проблеми, потреби безпосередньо в місцях компактного проживання національної меншості, могла б, окрім методичної допомоги, брати участь й у підготовці підручників.

І. СТЕЦЕНКО: До речі, маємо вирішувати й таке питання, як опанування дітьми інших національностей мови нашої держави, тобто української. Тому, хто дивиться на це поверхово, може здатися, що то річ проста, насправді ж вона надзвичайно складна. І не якусь протидію маю на увазі. Досить сказати, що неабияке додаткове навантаження на учнів: тоді, коли всі інші вивчають три мови, їм випадає аж чотири: рідна, українська, російська та одна з іноземних. Та додайте, знову ж, проблему відповідних кадрів, спеціальних підручників з української мови й літератури. Ті, що для широкого загалу, не годяться: учні в таких школах не мають мовної практики, їм треба починати з «азів», а вчителів української мови й літератури там просто досі не було. Так, ми ведемо їх перепідготовку, щось там з підручників переінакшуємо, пристосовуємо. Але це — від безвиході. Підготовку кадрів та випуск підручників з української мови й літератури для шкіл національних меншостей варто передбачити б і в нашій державній політиці.

Ремарка кореспондента. А поки що випускники шкіл, які вільно не володіють не тільки українською, а й російською мовою, мають в Одесі можливість складати вступні іспити до будь-якого вузу (окрім медінституту, ректор якого зайняв «особливу позицію») своєю рідною мовою. Цим уже скористалися, приміром, кілька десятків молдован. До того ж рішенням ради ректорів тутешніх вузів при Одеському педінституті створено об'єднану приймальну комісію, якій і можна складати іспити незалежно від обраного вузу.

Що ж, такий підхід, думаю, цілком у руслі Декларації прав національностей України. Хочеться вірити, що «працюватиме» цей документ не на принагідний популізм, а на утвердження гідності всіх національних меншин і народів України.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».
Одеса.

АРТЕКІВСЬКИЙ ДЕТЕКТИВ

Тривожно нині в колись милому серцю Пушкіна Гурзуфі. Містом не перший день снують детективні чутки про нічних візитерів, які погрожують фізичною розправою...

...У грудні минулого року Президія Верховної Ради Республіки Крим прийняла постанову, якою визнала за доцільне створити на базі Всесоюзного дитячого центру «Артек» підприємство «Міжнародний дитячий центр «Артек».

Як мені роз'яснили у Верховній Раді Республіки Крим, цей акт не був формальною юридичною зміною вивіски. Річ у тому, що через безліч помилок колишнього начальника табору Віталія Шевченка «Артек» опинився на межі фінансового краху. Своєрідним бікфордовим шнуром стали сумнівні «операції» між Шевченком й «діячами» кооперативного руху. Приміром, начальник «Артеку» за спиною колективу продав кооператорам корабель на підводних крилах «Комета», на базі якого плекались надії створити морський клуб, за... 4000 карбованців, хоча ціна «Комети» тільки в перерахунках на металобрухт перевищує кілька сот тисяч карбованців.

Взагалі-то порушень у діяльності колишнього керівництва «Артеку» виявлено так багато, що це могло б стати предметом ретельного розгляду в компетентних органах. З дозволу Шевченка його заступник Торшин заради виконання договорів з деякими московськими підприємствами пішов на значне погіршення умов відпочинку дітей, які прибули на південний берег з районів Чорнобильського лиха. Чому? Бачите, «партнери» пообіцяли принтер, радіотелефон, телефакс, імпортний телевізор... Всього ж сума недоплат по харчуванню в таборі, де відпочивали «чорнобильські» діти, становить 84076 карбованців.

Все це й стало причиною того, що велика група працівників, серед яких і заступники Шевченка, начальники таборів («Артек» — це комплекс таборів), служб, відділів, профкому звернулись до Голови Верховної Ради Криму Миколи Багрова з проханням допомогти навести в «господарстві» порядок, позбавивши колектив від «послуг» керівника-банкрута. Що й було зроблено.

І от тоді Шевченко вдався до погроз, зачастив до Москви з надією знайти підтримку. Зміст усіх претензій в одному — повернути йому втрачену посаду, хоча колектив цього категорично не бажає. Понад 80 відсотків працівників підтримали нового керівника «Артеку» Михайла Сидоренка і програму його дій.

...Неспокійно в ці дні в «Артеку». «Спортивні» хлопці вночі грюкають у двері то до одного з керівників табору, погрожуючи розправитися з ним і його дружиною, то в квартиру голови ради трудового колективу, то пізно вночі підстерігають голову профкому...

А в прокуратурі Ялти росте пачка офіційних заяв працівників вчорашньої «славетної піонерської держави» з вимогою захистити їх від «посланців» екс-начальника «Артеку».

Олександр ПІЛАТ,
власний кореспондент «Голосу України».
Сімферополь.

ФОТОКОНКУРС!

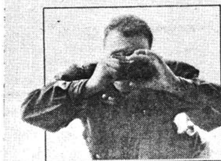

Редакція газети «ГУ» продовжує фотоконкурс.

Його проведення викликане бажанням показати життя сучасної людини без прикрас, негативні й позитивні явища, прагнення змінити той навколишній світ, у якому ми живемо.

До участі в конкурсі запрошуються як професіонали, так і любителі без вікового обмеження.

Фотографії повинні відображати оригінальний підхід авторів до теми, допомогти побачити те, що ми часом не помічаємо, до чого звикли.

Не приймаються фотографії, вже відзначені раніше призами на інших великих конкурсах, а також опубліковані в пресі.

Організатори конкурсу не несуть відповідальності у разі будь-яких претензій або скарг з боку осіб, зображених на фото. Цілковиту відповідальність несе автор знімка.

На конкурс приймаються високоякісні чорно-білі фотороботи чи фотонариси розміром не більш як 24×30 сантиметрів.

Учасник конкурсу може надіслати не більше трьох фоторобіт чи фотонарисів.

Подані фотографії учасникам не повертаються і не рецензуються.

Оцінку фоторобіт буде проведено компетентним журі.

Кращі фотороботи будуть опубліковані.

Конкурс триватиме до 25 грудня 1992 року.

Попередні підсумки конкурсу підбиватимуться щокварталу. На підставі попередніх підсумків 25 грудня 1992 року будуть визначені остаточні результати.

Призи для переможців:

1 місце — одне — 3000 крб.
2 місце — два — по 2000 крб.
3 місце — три — по 1000 крб.
Три заохочувальні призи — 400 крб.

Фотороботи надсилати за адресою: 252047, Київ, вул. Нестерова, 4, з позначкою: «На фотоконкурс «ГУ».

Телефон для довідок: 441-85-77.

Фото Олексія **ВАЩЕНКА**, Валерія **ГРИШАНОВА**, Івана **ТИТАРЕНКА**.

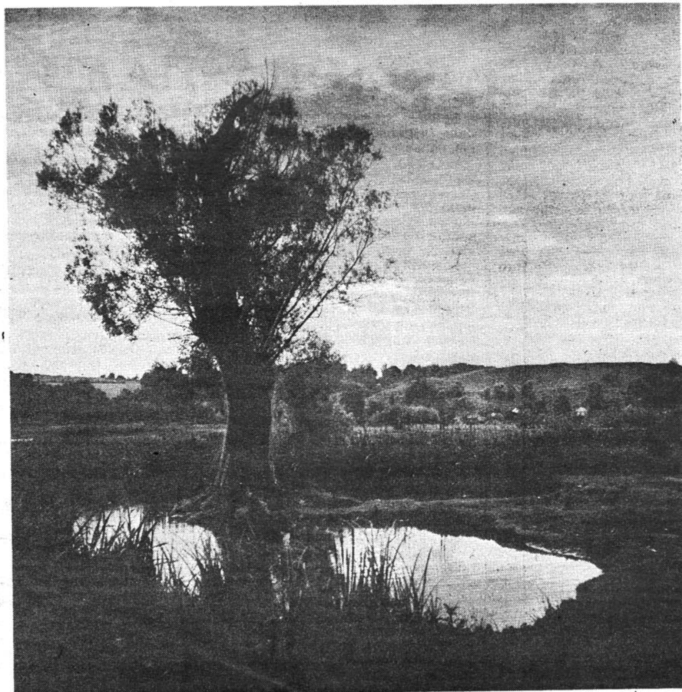

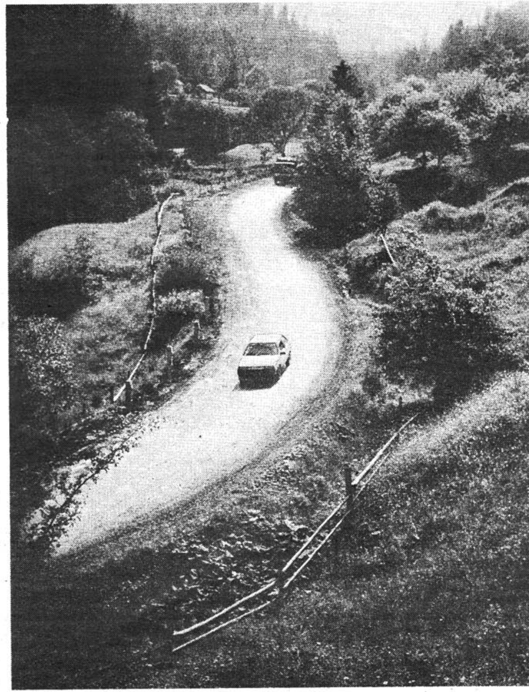

Представляємо дипломатичний корпус в Україні

ЦЕ — ЛОГІЧНИЙ КРОК

Британська дипломатична місія у Києві розташувалася у кількох номерах готелю «Жовтневий», який дотепники назвали гуртожитком дипломатів. Звичайно, це дуже зручне місце для роботи. А її у тих, хто торує стежину у відносинах своїх країн з Україною, багато. Та Тимчасовий повірений у справах Великобританії в Україні Дейвід ГЛАДСТОУН знайшов час для інтерв'ю «Голосу України».

— Пане Гладстоуне, спочатку два запитання, на які нашій газеті відповідали всі керівники дипломатичних місій в Україні. Чим викликано рішення Великобританії встановити дипломатичні відносини з Україною? Які ви бачите перспективи у цьому зв'язку?

— Мені здається це логічним кроком: Україна велика країна, яка стала суб'єктом міжнародного права. Ми також поважаємо волевиявлення народу України, який проголосував за незалежність. Для більшості британців Україна — невідома держава. І перспективи у наших відносинах безмежні. А поки перед нами відкриваються перспективи встановлення повних дипломатичних відносин, присутності України в Лондоні.

Перша для цих перспектив вимога — це знаходження відповідного приміщення для нашого посольства. Коли ми це зробимо, то запросимо сюди більше співробітників. Сподіваюсь, що на той час український уряд також знайде приміщення в Лондоні. І тоді з обох сторін ми зможемо посилити нашу діяльність.

У нас зараз багато відвідувачів з Великобританії, які приходять за допомогою. Вони хочуть встановити ділові контакти з Україною. А нам це робити важко, бо у штаті усього три співробітники.

Одним словом, у нас багато планів. І як тільки ми облаштуємось, то одразу візьмемось за їх втілення.

— І все ж за той період, що ви знаходитесь у Києві, вдалося щось зробити?

— У першу чергу знайомлюсь з Україною. І завдання моє та моїх співробітників — зустрітися з якомога більшою кількістю людей, подружитися з ними. Це політики, бізнесмени, журналісти. Скажу: у мене вже багато друзів. Я мав кілька бесід з офіційними особами. Із першим заступником Голови Верховної Ради України Василем Дурдинцем обговорили перспективи дальшого розширення міжпарламентських контактів Великобританії та України.

З особливою увагою стежу за українською пресою, а вашу газету читаю у першу чергу. І веду пошуки приміщення під посольство.

— У 1990 році у Києві проходили Дні Великобританії, які залишили добру згадку у киян. Чи плануються подібні заходи найближчим часом?

— Зараз у нас немає твердих планів. Я б і сам хотів щось подібне організувати, якби міг. Наприклад, фестивалі популярної британської музики, кінофільмів або щось подібне. Думаю, коли британський консул по культурі влаштується у Києві (а він також шукає приміщення), то ми будемо планувати подібні заходи і проводити їх.

— Пане Гладстоун, де ви працювали до приїзду в Україну?

—У Шрі-Ланці, де у мене була посада на рівні посла.

Там я провів чотири роки, а ще раніше працював у Франції, а до цього був у Німеччині — Бонні та Західному Берліні, де у Британському секторі займав посаду політичного радника. Тоді мені часто доводилося спілкуватися з співробітниками радянського посольства у Східному Берліні. Думаю, що дипломат, з яким я спілкувався, був українцем. Я не переконаний, але мені так здається...

— Кілька слів про вашу сім'ю...

— Моя сім'я живе в Лондоні. Сподіваюся, що дружина незабаром приїде до Києва. У нас дороспа донька, яка має свою сім'ю, а син вчиться.

— Знаю, що і вам доводиться у Києві вивчати українську мову...

— Щодня. І сьогодні, як завжди, о шостій вечора прийде вчителька і спитає, чи вивчив містер Гладстоун уроки, а я скажу: «Ні, на жаль, бо цілий день довелося працювати: приймати людей». І їй доведеться знову просити мене ретельніше працювати над мовою...

— Дякую за бесіду.

Інтерв'ю провів Олександр БІЛИК.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Коментар в номер

ЩО ЗА САНКЦІЯМИ?

Розгортається механізм санкцій ООН проти Лівії. Вони вимагають від усіх країн «заморозити» повітряні сполучення з Лівією, припинити продаж їй зброї та скоротити штат зарубіжних дипломатичних представництв на її території. Нагадаємо, що чинником цих санкцій була відмова Лівії згідно з резолюціями ООН до 15 квітня видати шість своїх громадян, які підозрюються США, Великобританією і Францією в організації вибухів авіалайнерів над Шотландією у 1988 році і наступного року над Нігером, та припинити підтримку терористичних груп і взагалі відмовитися від тероризму.

Повідомлення про застосування санкцій не спричинило великих хвилювань у самій Лівії. Пояснюється це досить просто: чи великою втратою є міжнародні авіарейси, коли досить сісти й доїхати до Тунісу або скористатися внутрішньою авіалінією й дістатися до єгипетського кордону? Щодо ембарго на військові поставки, то лівійці не приховують свого задоволення ним, оскільки країна й без того вже перенасичена зброєю. Дещо складніше з можливим введенням нафтового ембарго. Проте і тут Лівія сподівається на те, що потреба у високоякісній сировині примусить Захід не бути надто суворим.

Окрім того, в арабському світі є прибічники Каддафі, які вважають, що ембарго проти Лівії спрямоване проти всіх арабів. Тим часом Єгипет, лідер Ліги арабських держав (ЛАД), який виступав посередником між ООН та Лівією, вважає за необхідне виконання останньої резолюції.

У такій ситуації, мабуть, рано говорити про розкол між ЛАД і Заходом. Між ними існує певне взаєморозуміння. У ньому «винен» сам Каддафі, який протягом тривалого часу кидає відвертий виклик ООН. З другого боку, лівійський лідер не може розраховувати на збільшення свого авторитету, віддавши одновірців на суд англійців та американців. Так само, як погодитися закрити тренувальні табори для терористів або звітувати про те, яку зброю вони постачали підпільникам в Ірландській республіканській армії.

І ще один момент: хто може дати гарантії, що в разі посилення санкцій Лівія й далі виплачуватиме борг колишньому СРСР (майже 3,5 мільярда доларів), постачатиме нафту до СНД або не залишить безробітними 3,5 тисячі громадян колишнього Союзу, які сьогодні там працюють?

Артем ПРОХОРЕНКО.

Фотофакт

А ВДОМА ВОДА СМАЧНІША

Безсумнівно, що найбільша цінність усіх держав, і країн співдружності також, їх громадяни. А найцінніше й берегти треба якнайпильніше. Тому вже багато держав СНД, зокрема Білорусь, вирішили повернути додому своїх хлопців, які проходять службу на територіях інших республік. Тим більше, що колишньої Радянської Армії як такої вже не існує. Цей білоруський хлопчина на знімку, котрий охороняв державні рубежі Таджикистану, теж невдовзі займе свій пост уже десь на кордоні рідної землі.

Фото ІТАР — ТАРС.

Власкори повідомляють

Рига

ОЧЕВИДНЕ — НЕЙМОВІРНЕ

Днями Рада Міністрів Латвійської Республіки прийняла рішення знизити ціну на горілку місцевого виробництва з 150 до 120 карбованців за півлітра. В історії Латвії за останні 30 років це перший випадок зниження ціни на алкоголь.

Олександр ЧЕРЕВЧЕНКО.

Бішкек

ГОВОРИЛИ ПО-ДІЛОВОМУ

Втретє протягом цього року Киргизстан відвідали представники Швеції, які не балували його до цього увагою.

Якщо раніше з візитами у республіці перебували дипломати, то тепер гостями стали представники дванадцяти найбільших шведських фірм. На зустрічі з керівниками тутешніх підприємств обговорено перспективи двостороннього економічного співробітництва.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Москва

СТРАЙК НА ДОРОГАХ

У Москві відбувся попереджувальний страйк водіїв пасажирського транспорту. Умови автотранспортників — підвищення заробітної платні до 10 тисяч карбованців на місяць. До речі, колишній Президент СРСР М. Горбачов має пенсію, розмір якої 12 тисяч карбованців, і вважає, що за нинішніх часів цього малувато.

Якщо вимоги водіїв не будуть задоволені, 25 квітня вони взагалі не вийдуть на свої маршрути.

Володимир БАБЕНКО.

Контакти і контракти

«КІТ У МІШКУ» ЗА ДОЛАРИ

У пісках пустелі Кара-Кум має намір улаштуватися аргентинська компанія «Бридас С. А. І. К.». Вона стала переможницею першого відкритого міжнародного конкурсу, оголошеного урядом Туркменистану, на право розвідки та розробки родовищ нафти й газу.

Пропонувалися чотири ділянки на туркменистанській території, площа яких 64 тисячі квадратних кілометрів. Ніхто однак не гарантував, що там є цінна сировина.

Проте знайшлося чимало охочих випробувати щастя. Пропозиція аргентинців виявилася найспокусливішою. Вони пообіцяли дати свої технології і обладнання, послати в район пошуків своїх спеціалістів і, крім того, заплатити 10 мільйонів доларів як внесок.

У разі успіху вони зможуть одержати 31 відсоток прибутку від видобутку розвіданої ними туркменської нафти та газу. Господарі території — 69 відсотків. Це перший такий конкурс в країнах СНД.

За повідомленням місцевої преси, незабаром власті Туркменистану мають намір оголосити другий тур конкурсу. Переможець дістане право вести пошук нафти й газу в новому, поки що не вивченому регіоні республіки. По суті, світовому ринку пропонують «кота в мішку», але якого!

Амангельди НЕПЕСОВ.
Ашхабад.

Скандал

ГОЛОВА-ПАЛІЙ

Голова колгоспу «Дустлик» («Дружба») Андижанської області Узбекистану Рустам Усманов наказав спалити будівлю правління колгоспу, що й було негайно виконано його підлеглими. Потім він виступив у газетах «Туркестан» і «Правда Востока», де свій вчинок пояснив бажанням привернути увагу співгромадян до поганого виконання указів Президента республіки. Які саме укази він мав на увазі, розгніваний голова не уточнив, але частково визнав, що сам іноді порушував деякі вимоги законодавства. Серед них — постанова Кабінету міністрів Узбекистану про заборону на вивезення продуктів харчування за межі республіки. Напередодні інспекція з контролю за вивезенням і завезенням вкотре вже затримала кілька вантажних машин колгоспу «Дустлик» з медом.

А взагалі позов між міліцією та Усмановим продовжується вже кілька років. Ще два роки тому голова виступив на сторінках «Правди», де звинуватив тогочасне Управління по боротьбі з розкраданням соціалістичної власності МВС Узбекистану «в недостатньому розумінні корінних інтересів республіки». За його словами, стражі порядку припустилися смертельного гріха, затримавши вже тоді машину з дванадцятьма тоннами меду, що нібито призначався для обміну на труби та інше устаткування в столиці колишнього СРСР. Турботами Усманова про «робітників міста Москви» міліція знехтувала, вважаючи, що трудівники Андижана або Ташкента, котрі купували на той час мед по 30—35 карбованців, були аж ніяк не гіршими від москвичів. А їм Усманов збирався продавати солодкий вантаж по 12 карбованців за кілограм.

Невдовзі міф про труби та інший дефіцит було розвіяно: гроші за мед було вже перераховано на рахунки колгоспу, а на решти запопадливий голова планував купити списані «Волги».

Чим закінчиться черговий розгляд, покаже час, та по всьому видно — без нового скандалу не обійтися.

Зульфія РАСУЛІ.
Ташкент.

Світова преса про нас

БУДЬТЕ РОЗВАЖЛИВИМИ

Життєздатність співдружності незалежних Держав завжди залежала від співробітництва Росії й України. Тепер, коли вони посварилися через збереження єдиної валюти та єдиних збройних сил, від цього правонаступника Радянського Союзу навряд чи залишиться дещо більше, аніж назва. Останній конфлікт щодо того, хто має володіти Чорноморським флотом, який базується в Криму, виявив як силу прагнення Москви до возз'єднання, так і глибину ворожого ставлення Києва до північного сусіда...

...Інтереси Заходу полягають в тому, щоб гарантувати, що Росія не стане домінуючою силою в цьому регіоні. Старі радянські збройні сили треба розділити між новими державами, а не об'єднувати їх під андріївським прапором. Можливо, це значно ускладнить переговори за угодами між Сходом і Заходом про обмеження озброєнь, але зменшить вірогідність відродження загрози Заходу з боку цих сил, сприятиме встановленню військової рівноваги між колишніми радянськими республіками. Угода, укладена між Росією й Україною, про створення спільної парламентської комісії, яка має розділити флот,— це бажана ознака гнучкості.

«Дейлі телеграф» (Великобританія).

* * *

Якщо в Молдові почнеться справжня війна, Україна ризикує бути втягнена в неї як через своє географічне становище, так і через етнічну спільність з однією із сторін, які конфліктують: 29 відсотків населення Придністров'я становлять українці, які разом з іншим російськомовним населенням регіону висловлюють незадоволення політикою влади Кишинева, Київ побоюється, щоб деякі громадяни України не задумали допомогти своїм сусідам з Придністров'я, з якими вони часто-густо зв'язані родинними зв'язками.

Київ негативно ставиться до будь-якого нагадування про анексію Придністров'я Україною, на що натякають деякі українці, котрі проживають у цьому регіоні. Адже найбільш радикально настроєні молдовські націоналісти вимагають віддати їм дві українські області — Південну Бессарабію й Буковину (приєднані до України сталінським указом), і тому Україна має всі підстави вважати нинішні кордони недоторканними.

Однак у будь-якому разі треба розв'язувати проблему біженців: від семи до десяти тисяч чоловік, в основному жінки й діти, знайшли притулок у гуртожитках, готелях чи у знайомих, й Україні не так і легко буде впоратися з цим додатковим тягарем. Кишинівські переговори, в яких поруч з представниками Молдови, Росії й Румунії брала участь українська делегація, завершилися на оптимістичній ноті, проте домовленість про припинення вогню залишається дуже ефемерною. Як пояснив один з посланців України, «будемо сподіватися, що все закінчиться добре, але готуватися треба до гіршого».

«Монд» (Франція).

На мистецькому терені

ЗГАДУЮЧИ ПРО ВЕЛИКУ ІСТОРІЮ...

Проте «Загибель Отрара» — це неординарна подія в житті казахського кіномистецтва. В Монреалі фільм удостоєно міжнародної премії за «високохудожнє втілення історико-філософської концепції». Це дуже дорога картина: за рахунками довелося заплатити 4,5 мільйона карбованців. У фільмі вдалося поєднати непоєднуване: романтизм та натуралізм.

«Вирвавшись» з п'яти фестивалів, картина починає притягувати увагу алмаатинців, які називають її благородною тінню «Андрія Рубльова».

Нещодавно в Алма-Аті відбулася презентація фільму Ардака Аміркулова «Загибель Отрара». Чотири роки роботи виправдали себе. Підписано протокол-намір на прокат у Китаї, США, Канаді кіноверсії про загибель давньої отрарської цивілізації, що існувала в I столітті до нашої ери.

Одна з французьких фірм взяла на себе місію показу фільму в європейських державах. Творці сподіваються на успіх.

Тетяна КОСТІНА.

Отакої!

Мер претендує на «святу» землю

Останнім часом представники опозиції Молдови й Румунії все частіше говорять про возз'єднання румунських земель. Так, нещодавно один з представників румунської опозиції мер Бухареста Крін Халайку заявив, що сприятиме поверненню територій, які Румунія втратила у другій світовій війні. (До речі, Халайку родом з Північної Буковини, яка належить нині Україні). Він також заявив, що Румунія ніколи не відмовиться від Буковини та інших своїх територій, які належать Україні, назвавши їх «святою румунською землею». Його думку цілком і повністю підтримують представники нещодавно створеного товариства «Карпаць». Члени цієї організації — громадяни Молдови, які народилися в повіті Херца, Мамамореша і у Північній Буковині.

Голова виконавчого комітету товариства Штефан Горда сказав: «Ми звернемося до урядів Молдови, Румунії й України з вимогою розв'язати «буковинське питання».

Олександр ТОНЯ.
Кишинів.

Контакти

В ЧОМУ УСПІХ?

Цими днями у Києві перебувала делегація федерального міністерства освіти та науки ФРН на чолі з федеральним міністром Райнером Ортлебом.

Делегація відвідала Київський державний університет імені Т. Шевченка та Київський політехнічний інститут.

У Міністерстві освіти України гість мав бесіду з головою Комісії Верховної Ради України з питань народної освіти та науки, державним радником України з питань науково-технічної політики І. Юхновським, заступником голови Комісії Верховної Ради України з питань народної освіти П. Кислим, міністром освіти України П. Таланчуком.

Головною темою розмови були питання співробітництва в галузі науки та вищої й середньої спеціальної освіти. Українська сторона передала перелік бажаних сфер майбутньої кооперації, серед яких: обмін досвідом, впровадження ефективних форм та методів навчання, підготовка кадрів, обмін студентами, проведення конференцій тощо.

Обидві сторони висловилися за сприяння відкриттю в Києві Інституту Гете.

На запитання нашого кореспондента, від чого залежатиме майбутнє співробітництво, німецький гість відповів: «Сьогодні ми мали перший контакт на рівні міністрів. У підписаному протоколі учасники переговорів лише сформулювали загальні цілі та визначили деякі сфери співпраці. Проте спільності поглядів та позицій явно недостатньо. Для створення конкретних проектів нашого співробітництва потрібно, щоб фахівці обох міністерств досконало та якомога швидше вивчили й виклали реальні потреби, наміри та побажання усіх ланок системи освіти як Німеччини, так і України. Успіх нашої спільної справи залежить від ініціативи та відповідальності кожного спеціаліста, кожної ланки».

Євген ВАСИЛЕВСЬКИЙ.

З перших уст

КЕЛИХ ЗА ДЕМОКРАТІЮ

Сенатори, співголови комісії сенату і конгресу США з питань співробітництва в межах НБСЄ, до СНД і, зокрема, в Україну привезли надію. Свої щирі сподівання на те, що український народ справді хоче жити в умовах свободи, демократії і вільного ринку, цих внутрішніх основоположних складових нової незалежної України, де головною цінністю є невід'ємні права людини. Про це сенатор-демократ Денніс Деконсіні з Арізони і сенатор-республіканець Джеймс Джефферс із Вермонту, зустрівшись перед цим з українськими представниками влади, говорили журналістам відверто.

Розповіли вони також, що в свій час досить гостро критикували власні урядові інстанції за пріоритетну політику тільки щодо Росії, а не усіх інших країн — учасниць СНД, які вони проїхали з ознайомчою місією. «Ми відвідали шість республік Співдружності й можемо констатувати: різною мірою в різних республіках загальнодемократичні процеси відбулися. Звичайно, все не може статися за одну ніч, але ми хотіли б заохотити саме ці зміни. Відносини США — країни СНД, Україна також, напряму залежать від ваших нових Конституцій, сприяння розвитку вільного ринку, нових демократичних виборів, що мають конституційно гарантувати права людини. Наша допомога Україні теж залежить від виконання цих умов, і ми маємо надію, що й український народ цього хоче», — сказав Д. Джефферс.

А сенатор Д. Деконсіні розповів, що їхню комісію створено в 1976 році, і з того часу вона постійно здійснювала в контексті хельсінкського процесу дипломатичний тиск на колишній СРСР, де відверто порушувалися права людини. «Сьогодні в Україні ще не повна свобода, — сказав він. — Але ми сподіваємося, що народ України доведе своє керівництво до демократії і побудує державу, де фундаментом будуть права людини. Хочу підняти за це свій келих».

Д. Джефферс з ним погодився і, маючи на увазі партійну належність обох, певно, палкі суперечки в сенаті, пожартував: «Маємо ж ми нарешті хоч у чомусь дійти згоди».

Присутні американці, члени делегації і журналісти з розумінням засміялися і пригубили келихи: цінності демократії, свободи, прав людини варті єднання. І політичного, і будь-якого взагалі. Чи не так? У всякому разі, присутні українці теж за це випили. Надія, як відомо, помирає останньою...

Володимир СКАЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

ЛЮБИТЕЛЬ ЗОРЯНОГО НЕБА

Вимушена перерва в роботі настала у співробітників обсерваторії Санглок у горах Таджикистану після того, як тут провів «досліди» солдат н-ської військово-будівельної частини.

Подивитися на зірки він вирішив якраз у той момент, коли астрофізики відпочивали. Зламавши двері, дістався до телескопа. Проте небо йому так і не пощастило побачити: купол було закрито. Наступний «сеанс спостережень» він вирішив вести прямо з казарми, прихопивши для цього оптику, яка коштує вельми дорого.

«У нас виникли серйозні підозри, що привів солдата не потяг до зірок, а бажання пограбувати. Справжній любитель астрономії не став би порушувати юстировку об'єктива на головному телескопі й курочити інші прилади,— сказав директор Інституту астрофізики Академії наук Республіки Таджикистан Музафар Максумов.— Виявити злочинця не важко, адже, крім будбату, нікого іншого у гірській глушині, де розташована обсерваторія, немає. Але з гуманних міркувань ми не доводитимемо справу до суду, якщо все вкрадене буде повернено».

Для довідки: обсерваторія Санглок належить до числа унікальних. Велика висота, на якій вона розташована (2300 метрів), чисте гірське повітря, чудова технічна оснащеність дозволяють вести високоточні спостереження за небесними світилами.

Юрій КУШКО.

Душанбе.

Погляд

ЧЕРЕЗ СТІНУ ДО УСПІХУ

Це — не реклама чергового бойовика. Таким чином будівельна фірма в Ерфурті (Тюрінгія, ФРН) розраховує пробити вилом у стіні можливого підприємницького неуспіху. Принаймні, мабуть, на це так красномовно натякає унікальна реклама, для якої «задіяно» старий «Трабант».
Фото Центральбільд — ІТАР — ТАРС.

Особистості

В. Зарецький постійно бився над складною загадкою: що таке життя і в чому сенс виживання художника! В його сумнівах, тузі за справжністю, невпевненості в собі було щось світле. Бо він мав одну незрадливу пристрасть — роботу, жадібно працював з ранку до вечора, щораз критичніше вдивляючись у зроблене. І тому постійно сумнівався, шукав. Енергія пошуку кидала його в обійми друзів, у неходжені нетрі, у чорні підземелля шахтарів. Він ніби ховав там свою душу, в якій визрівали найголовніші картини.

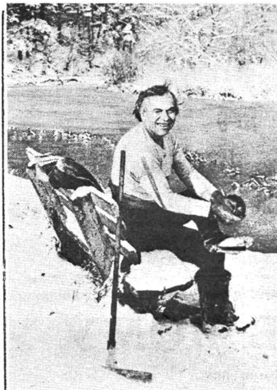

БІЛІ ЛЕБЕДІ. ІДЕАЛІЗМ

Так назвав Віктор Зарецький одну із своїх пізніх картин, представлених 1989 року на виставці, що дістала назву «запарканної». Розгорнута в київському Будинку вчених, довкола якого велося будівництво, і доступ до експозиції був перекритий високим парканом, виставка пройшла майже непоміченою. Не тільки тому, що вона виявилася «запарканною». Ще тоді, 1989 року, такі вернісажі проводилися якщо не підпільно, то локально, винятково завдяки ентузіазму організаторів. Тож у місті не було жодної афіші, про виставку прихильники живопису передавали інформацію, як мовиться, з уст в уста. А щодо імені Зарецького, то йому судилося бути до пори до часу офіційно невизнаним.

У його «Лебедях» на перший погляд усе ясно. Семантика зображувального ряду досить проста. Без натяку на підтекст, без формалістичних ребусів і композиційне рішення. Райський куточок української землі, ідилічно синя річка, над якою схилилися задумливі верби. Гордо пливуть вічною водою білі гуси-лебеді. Все затихло довкола. Навіть у повітрі — спокій, щось надзвичайно нереальне і водночас наче вже десь бачене, може, уві сні. А втім, можливо, про таку гармонію, спочинок душі мріє кожна людина, і саме тому все зображене враз пізнається, сприймається.

В. Зарецький постійно бився над складною загадкою: що таке життя і в чому сенс виживання художника? Весь час він ніби стояв на порозі свого найголовнішого відкриття, прорубуючи вікно то в одну глуху стіну, то в іншу. І це не був знак розчарованості чи зневіри. В його сумнівах, тузі за справжністю, невпевненості в собі було щось світле. Бо він мав одну незрадливу пристрасть — роботу, жадібно працював з ранку до вечора, щораз критичніше вдивляючись у зроблене. І тому постійно сумнівався, шукав. Енергія пошуку кидала його в обійми друзів, у неходжені нетрі, у чорні підземелля шахтарів. Він ніби ховав там свою душу, в якій визрівали найголовніші картини. Принаймні йому, художникові, хотілося звернутися до людей саме такими роботами.

І все ж він був далекий від певної заданості в творчості, невпинно наближаючись до своєї естетики. І тим більше ніколи не вивертав душу напоказ заради якоїсь голої ідеї, щоб слухняно відрапортувати, що й він, як усі, розуміє настанови, готовий їх виконати. Віктор Іванович здорово посміявся б з усього цього. Чи в гіршому разі заховався б у свою мушлю і нервово мовчав би там, як мовчав довгі роки, хоча мав що сказати. Його полотна стали його аргументами. Він писав їх, не сподіваючись на розуміння, а тим більше на успіх...

З цими роботами зустрічалися недавно на виставці в Музеї українського образотворчого мистецтва. То лише частка його життя, окремі шматочки. Там бракувало багатьох полотен, що в результаті нашого парадоксального суспільного облаштування, марнотратного ставлення до таланту розійшлися по картинних галереях, по приватних колекціях світу. І все ж побачене переконувало: перед нами — великий художник.

Віктора Івановича Зарецького вже нема серед нас, він помер 1990 року, на 66-му році життя. Але його твори — з нами. Вони потребують осмислення. Як майстер, він збагатив український живопис свіжим подихом європейського модерну, залишаючись прихильним до рідних традицій, національних коренів.

У березні 1961 року в листі до дружини Алли Горської він писав із села Горностайпіль Чорнобильського району: «Субота — день теплий. Рай. Жайворон співає, качки гелгочуть, гуси плескаються... На другий день пішов до лісу, наклав сухих гілок, улігся. Трохи розплющив очі — бачу: повзе божа корівка. А в голові аж гуде синя річка, білі гуси... І ти, знаєш, снилася. Аж сльози пішли. Уявляєш: вечір, синя річка, угорі невелика смуга неба... А по річці гуси пливуть білі...»

Пізніше про білих гусей Віктор Іванович згадуватиме час від часу. І це вже буде не мрія, не спогад, і навіть не образ. Білі гуси-лебеді стануть естетичним еквівалентом, точним критерієм художньої справжності творення. Білі лебеді — як символ рідної землі, національного духу, як знак повного щастя злагоди людини з природою. Це він відчув там, у Горностайполі, коли ще не було чорнобильської біди, коли ще жила на світі Алла Горська. У Горностайполі, дивовижному селі, «де вишивки білі, сині, де красиві обличчя дівок. Радість, радість... Я там у клубі такого краков'яка дав — у селі ще довго не забудуть». І в цій фразі — також весь Зарецький. Так він намацував пульс гармонії, збирав сили для головного удару. Але реалізувати мрію, як відомо,— найважче.

Керівником дипломної роботи в Київському художньому інституті був Сергій Григор'єв, який дозволяв своєму найталановитішому учневі робити в принципі все, що він хоче. Картина «До мавзолею» була захищена на «відмінно». Відкривався рівний шлях до безтурботного життя в мистецтві, а згодом і до почестей. Але щось погнало Зарецького на Донбас, принаймні тоді, в 1955 році, багато хто сприйняв цей крок художника як ще одне його дивацтво.

Проте сам Віктор Іванович пояснював це згодом простіше. Тут була можливість швидко працювати, ловити те, що давало життя, — характери людей, тягар їх важкої праці. Під землею були свої закони, де витримували сильні. З ними він спускався в забій, сам вибирався після зміни. Одного разу мало не загинув. Результат цих «пригод душі» (В. Земляк) — ряд цікавих полотен, зокрема портретних. Одне з них називалося «Після зміни». Тут усе було наче в дусі часу. Здорові хлопці, дивишся на них і ніби відчуваєш гру м'язів на міцно збитих постатях. Колористичне вирішення полотна вигідно вирізняло їх красу, молодість. Але тодішній міністр культури розлючено наказав зняти картину з експозиції республіканської виставки і заборонив везти її на Всесвітній фестиваль молоді та студентів у Москву. Мотивація: хто ж полізе в забій, якщо побачить цих закіптявлених, замурзаних вугільною пилюкою хлопців? Романтика шахтарської праці не розкрита.

Так було. І трагедія не тільки в тому, що якийсь черговий безкультурний міністр культури знімав з готової експозиції картину молодого талановитого художника, за плечима якого — досвід життя, воєнні дороги. Це вже наслідок трагедії, яка полягала в задушливій суспільній атмосфері, де розкута людина, не схильна до внутрішніх компромісів, змушена була закривати власне «я» глухою бронею. В лютому 1990 року Віктор Іванович скаже про цей період так: «Я як музикант переграв руку. Творчість вимагала від мене страшних зусиль. Емоції були вичерпані, по суті я не міг зробити того, на що здатний був».

А здатний він був ще на дуже багато. Невикористаних резервів — маса. Задумів — безліч. Є духовний орієнтир, є естетика, прийшло гостре усвідомлення: для художника його калібру головне — ясність думки й смаку. Сформулював своє кредо він, проте дещо несподівано: «Соціалістичний реалізм — не висловлення думки, а маска». Дійти такого висновку вголос чи подумки у розквіті творчих сил, у найфанфарнішший період доби розвиненого соціалізму, погодьмося, — біда для художника. Не беруся стверджувати, що ця думка обговорювалася в клубі творчої молоді 60-х років, де він і Алла Горська були не тільки лідерами, а й улюбленцями товариства, з якого вийшло чимало відомих нині українських демократів. Відомо тільки, що за утаємничених обставин обірвалося пізніше життя Алли, вже визнаного художника-монументаліста. Її трагічна смерть і досі лишається загадкою. А ті члени клубу, що складали ядро, пройшли своє страшне коло по «гулагівському» пеклу. Дехто не повернувся, залишившись там навіки. Звісно, пов'язувати кредо Зарецького з таким розвитком подій було б необачно. Але й відкидати назовсім вплив духовних устремлінь членів клубу на їхні подальші долі теж не можна.

За таких обставин художника могла врятувати тільки ота мушля внутрішнього самозаглиблення, в яку він сховався на довгі роки. Хвилю життя підтримували робота, виховання сина Олексія, заняття з учнями.

Відгородивши себе від довколишньої метушні, Віктор Зарецький згодом знайшов розуміння й підтримку, душевний прихисток у рідні своєї другої дружини Майї Григор'євої, дочки улюбленого вчителя. У цій великій дружній сім'ї мистецтво почувалося на своєму місці, вдома. Найменші тут спочатку вчилися тримати пензлик, а потім вже ложку. Кожен вибирав свій життєвий шлях через малювання. Та й сюди навідувалося горе. Гамірливий незалежний дім не раз зазнавав біль втрат. Але тримався. Колись ми розфантазувалися з Майєю Сергіївною до того, що надумали: а було б непогано влаштувати виставку творів сім'ї Григор'євих. Не відали, скільки горя невдовзі постукає в їхні двері...

Наприкінці 70-х років відомішого вчителя малювання за Зарецького в Києві не було. Його уроки стали еталоном школи образотворчого мистецтва взагалі і... запорукою вступу до художнього вузу зокрема. Він віддавав тепер усе, що знав сам. Утім, і це досить швидко обірвалося. Доклала рук й тодішня Спілка художників, юрисконсульт якої виніс убивчий за логікою вердикт: нетворчою діяльністю у своїй творчій майстерні художник не має права займатися.

А в його майстерні тим часом нагромаджувалися картини — поки що незатребувані суспільством. І в них був новий Зарецький, той, що подолав свій шлях самостійно, — від Сталінського стипендіата до художника, який власним естетичним чуттям і розумом мислителя усвідомив, що таке заборонені тоді Сезанн, Матісс, Сера... Тобто він вкотре почав усе спочатку. Одна-єдина реалістична школа в його художницькому почерку розпалася, а почалося вільне володіння розмаїттям м…
І в цьому він …
вершини. Бага…
чуття світу, с…
прояви життя, …
лювали, він в…
мазками, які …
ки великому …
в стіну не …
Віктор Зарец…
вільний прост…
освоєння дійс…
чи то драму зе…
коголосу пісн…

І не треба …
був його прот…
пільної задух…
ла не тільки …
сутність його …
но глибша. За…
ди стояв вище…
даймо його «…
був органічн…
сміливо відм…
старого, не о…
зад. Його висл…
ки те, що в ро…
Власне, й соц…
часу він відки…
бо не міг, не …
реджуватися …
стиглих форм…
Йому треба б…
сказати те, щ…

Його естети…
дів» мистецт…
ли «сецесіо…
спрощено ска…
тут художник …
нового бога, …
коника так, я…
— без замил…
ною формуло…
цювала його д…
ність до само…

Справді, Ві…
схилявся п…

шення полотна вигідно вирізняло їх красу, молодість. Але тодішній міністр культури розлючено наказав зняти картину з експозиції республіканської виставки і заборонив везти її на Всесвітній фестиваль молоді та студентів у Москву. Мотивація: хто ж полізе в забій, якщо побачить цих закіптявлених, замурзаних вугільною пилюкою хлопців? Романтика шахтарської праці не розкрита.

Так було. І трагедія не тільки в тому, що якийсь черговий безкультурний міністр культури знімав з готової експозиції картину молодого талановитого художника, за плечима якого — досвід життя, воєнні дороги. Це вже наслідок трагедії, яка полягала в задушливій суспільній атмосфері, де розкута людина, не схильна до внутрішніх компромісів, змушена була

...ЛІЗМ

закривати власне «я» глухою бронею. В лютому 1990 року Віктор Іванович скаже про цей період так: «Я як музикант переграв руку. Творчість вимагала від мене страшних зусиль. Емоції були вичерпані, по суті я не міг зробити того, на що здатний був».

А здатний він був ще на дуже багато. Невикористаних резервів — маса. Задумів — безліч. Є духовний орієнтир, є естетика, прийшло гостре усвідомлення: для художника його калібру головне — ясність думки й смаку. Сформулював своє кредо він, проте дещо несподівано: «Соціалістичний реалізм — не вислovлення думки, а маска». Дійти такого висновку вголос чи подумки у розквіті творчих сил, у найфанфарніший період доби розвиненого соціалізму, погодьмося, — біда для художника. Не беруся стверджувати, що ця думка обговорювалася в клубі творчої молоді 60-х років, де він і Алла Горська були не тільки лідерами, а й улюбленцями товариства, з якого вийшло чимало відомих нині українських демократів. Відомо тільки, що за утаємничених обставин обірвалося пізніше життя Алли, вже визнаного художника-монументаліста. Її трагічна смерть і досі лишається загадкою. А ті члени клубу, що складали ядро, пройшли своє страшне коло по «гулагівському» пеклу. Дехто не повернувся, залишившись там навіки. Звісно, пов'язувати кредо Зарецького з таким розвитком подій було б необачно. Але й відкидати назовсім вплив духовних устремлінь членів клубу на їхні подальші долі теж не можна.

За таких обставин художника могла врятувати тільки ота мушля внутрішнього самозаглиблення, в яку він сховався на довгі роки. Хвилю життя підтримували робота, виховання сина Олексія, заняття з учнями.

Відгородивши себе від довколишньої метушні, Віктор Зарецький згодом знайшов розуміння й підтримку, душевний прихисток у рідні своєї другої дружини Майї Григор'євої, дочки улюбленого вчителя. У цій великій дружній сім'ї мистецтво почувалося на своєму місці, вдома. Найменші тут спочатку вчилися тримати пензлик, а потім вже ложку. Кожен вибирав свій життєвий шлях через малювання. Та й сюди навідувалося горе. Гамірливий незалежний дім не раз зазнавав біль втрат. Але тримався. Колись ми розфантазувалися з Майєю Сергіївною до того, що надумали: а було б непогано влаштувати виставку творів сім'ї Григор'євих. Не відали, скільки горя невдовзі постукає в їхні двері...

Наприкінці 70-х років відомішого вчителя малювання за Зарецького в Києві не було. Його уроки стали еталоном школи образотворчого мистецтва взагалі і... запорукою вступу до художнього вузу зокрема. Він віддавав тепер усе, що знав сам. Утім, і це досить швидко обірвалося. Доклала рук й тодішня Спілка художників, юрисконсульт якої виніс убивчий за логікою вердикт: нетворчою діяльністю у своїй творчій майстерні художник не має права займатися.

А в його майстерні тим часом нагромаджувалися картини — поки що незатребувані суспільством. І в них був новий Зарецький, той, що подолав свій шлях самостійно, — від Сталінського стипендіата до художника, який власним естетичним чуттям і розумом мислителя усвідомив, що таке заборонені тоді Сезанн, Матісс, Сера... Тобто він вкотре почав усе спочатку. Одна-єдина реалістична школа в його художницькому почерку розпалася, а почалося вільне володіння розмаїттям мистецьких мов. І в цьому він досягає своєї вершини. Багатобарвне відчуття світу, стан речей, усі прояви життя, що його схвилювали, він виражає такими мазками, які підвладні тільки великому майстру. Вікно в стіну не т[illegible]и про[illegible]но. Віктор Зарецький вийшов на вільний простір художнього освоєння дійсності, створюючи то драму землі, то її дзвінкоголосу пісню.

І не треба думати, що це був його протест проти суспільної задухи, яка оточувала не тільки його. Гадаю, сутність його світогляду значно глибша. Зарецький завжди стояв вище тенденцій (згадаймо його «Після зміни»), був органічно незалежний, сміливо відмовляючись від старого, не озираючись назад. Його вислів: «Живе тільки те, що в розвитку, в русі». Власне, й соцреалізм свого часу він відкинув так легко, бо не міг, не мав права зосереджуватися на мертвих, застиглих формах і поняттях. Йому треба було встигнути сказати те, що він хотів.

Його естетику «білих лебедів» мистецтвознавці назвали «сецессіоном». Мабуть спрощено сказано. Бо навіть тут художник не став рабом нового бога, осідлав свого коника так, як це він умів, — без замилування знайденою формулою. Вкотре спрацювала його дивовижна здатність до самооновлення.

Справді, Віктор Іванович схилявся перед Густавом Клімтом (1862—1919 р.р.), видатним австрійським живописцем, одним з основоположників «сецессіону», свого часу він розповідав мені про це із захопленням. Але ж правда полягає в тому, що «сецессіон» Зарецького — це і мова Ганни Собачко-Шостак, і Марії Примаченко, і Катерини Білокур, де колір, орнаментовка — то народна пісня, мудра легенда, геній код пращурів. На тій «запарканній» виставці, ще за життя художника, хтось з відвідувачів слушно й не без гумору записав у книзі відгуків: «А що без Вас робив би Густав Клімт, Вікторе Івановичу?»

Цьогорічна виставка, до речі, перша персональна, розкриває всю живописну цінність творчості майстра. Оцінили його твори й глядачі — ще ніколи не було стільки народу на відкритті, відвідувачі ходили сюди щодня. Картини знайшли стежку до серця тих, для кого художник творив.

На жаль, тут не було отієї фантазійної його роботи «Білі лебеді. Ідеалізм». Але дивовижний їх політ, легке ширяння над світом відчувалося в кожній картині. Без них українська культура почувалася б збідненою, а ми, глядачі, втратили б щасливу можливість відчути красу і гордість цього польоту.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

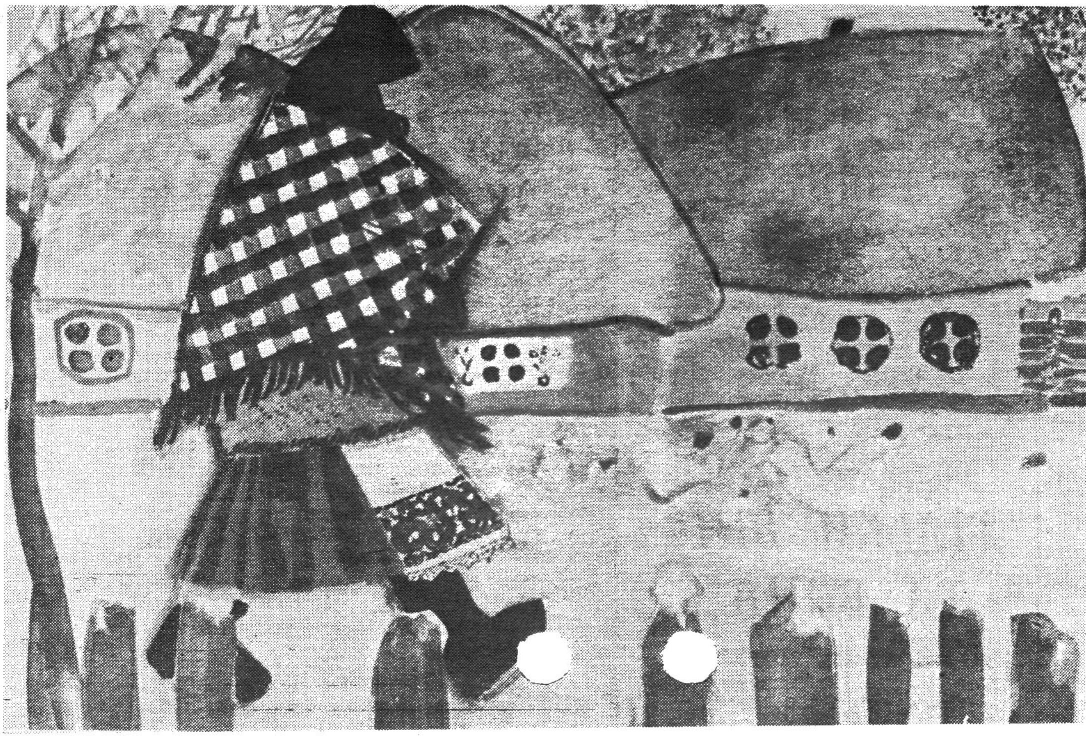

На знімках: угорі зліва — художник Віктор Зарецький; репродукції з його картин.

І КРАСА...

—На...

Виконком Рівненської обласної Ради вирішив створити при управлінні культури центр Поліссязнавства і порушити клопотання перед Міністерством культури, Мінчорнобилем України, громадськими організаціями про виділення коштів для формування установчого фонду центру. З приводу цього рішення в області розгулялася чималенька «культурна буря». Одні затялися на тому, що центр Поліссязнавства потрібний нині як повітря, інші — категорично проти створення нової структури. Мовляв, у області є науково-методичний центр народної творчості і культурно-освітньої роботи (простіше — Будинок творчості), і обласний краєзнавчий музей достатньо займається вивченням Полісся...

Але ліпше послухаймо учасників культурної суперечки.

Юзеф Нікольченко, начальник управління культури:

— Це не буде структура, що підмінюватиме Будинок творчості чи музей. Це буде координаційний центр. Їхати, приміром, одному представникові музею на село немає рації. Треба працювати комплексно. Залучати студентів інституту культури і під керівництвом спеціалістів з Будинку творчості та музею працювати. Центр ...
знавства не мати...
го штату...

Чим перспекти...
бота? Тим, що ми...
через центр Поліс...
одержувати матер...
помогу з Мінчор...
Кабінету міністрів...
обласного бюджету...

Анатолій Данков, ...
відділом фольклору...
фії Будинку творчо...

— Це надбудо...
нуючими структур...
що? Чи не ліпше ...
но зміцнювати Буд...
чості і музей, до...
коштів, апаратури...
ня ще одного цен...
щось подібне до С...
рити, аби щось р...

Леонід Кашперсь...
тор Будинку творчо...

— Мені здаєть...
шення про створе...
Поліссязнавства ...
ком готував у гли...
піллі. Що собою ...
понований центр? ...
ловину функцій ...
творчості, половин...
знавчого музею і ...
нову структуру, го...
рело фінансуван...
кошти державного ...
Через нашу тепе...
ність зачиняються ...

Тринадцять років тому на сцені київського Палацу спорту виступав ансамбль «Самоцвіти». А в перервах між концертами знову з'являлися музиканти, правда, маленькі. Вони не відставали від своїх батьків, організували свій ВІА і співали про кохання і розлуку досить голосно. Солістами були Володимир Пресняков і Діма Маліков.

Хіба хтось із нас міг тоді уявити, що через кілька років батьки стануть продюсерами і менеджерами своїх голосистих синів?

Цими днями Дмитро Маліков удруге виступав у Києві і подарував глядачам велику сольну програму.

— Чи змінюється з часом твоє уявлення про сцену?

— Тринадцять років тому ніякого уявлення взагалі не було. А сьогодні слова «сцена» і «робота» стали для мене своєрідними синонімами.

— Де відбувся твій перший концерт як професіонала?

— На святі газети «Московский комсомолец» у 1988 році. На десять тисяч місць розрахований зал і... аншлаг. А я, уявляєте, жодного разу ще не виступав перед публікою. Хвилювався страшенно. Проте сприйняли мене добре. З того часу і розпочалися регулярні виступи, гастролі.

— Як батьки сприймають синівське амплуа поп-зірки? Адже ти ще й студент Московської консерваторії.

— Мої батьки — музиканти, а я продовжую їхню справу. Щоправда, вони дають мені поради, але завжди це роблять делікатно й ненав'язливо.

— Твоя найслабша риса як музиканта?

— Лінощі.

— Чи задоволені викладачі консерваторії студентом Маліковим?

— Не зовсім. Я пропускаю багато занять. На перший погляд — дрібниці, але кожен день для музиканта має серйозне значення. Один день пропустив — помітив лише ти сам, два дні — помітили близькі, на третій — помітили всі...

— Ти спілкуєшся зі своїми прихильниками?

— По телефону. Кожні дві секунди — дзвінок. Листи пишуть, і досить часто вони теплі, зворушливі. Біля під'їзду мене часто чекають. Я обов'язково вітаюся, розмовляю. Взагалі до усіх людей ставлюся з величезною повагою і ненавиджу невігластво, зарозумілість.

Іноді чомусь вважають, що я спілкуюся з привілейованими дівчатами та хло...
обирав...
ні под...
турні, ...
номані...
буває, ...
виника...
генера...
незруч...

Діл...

(...

Е...

НЕ...

— ...
одразу...
— ...
кої до...
— ...
дарува...
— Т...
— ...
ня дуж...
— ...
можу ...
прийде...
категор...
лося б...
прикро...
намага...
ловлю...
даю оц...
— Я...
пробле...
— ...
—І ...
— ...
ться не...
— ...
гатьох ...
мед. Т...
то за ...
— ...
Постій...
чуванн...
люди: ...
тя, на...
А голо...

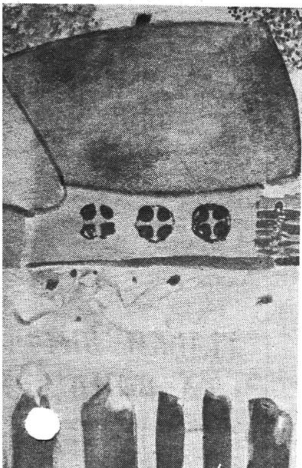

І КРАСА, І КОВБАСА...

На перехрестях культури

Виконком Рівненської обласної Ради вирішив створити при управлінні культури центр Поліссязнавства і порушити клопотання перед Міністерством культури, Мінчорнобилем України, громадськими організаціями про виділення коштів для формування установчого фонду центру. З приводу цього рішення в області розгулялася чималенька «культурна буря». Одні затялися на тому, що центр Поліссязнавства потрібний нині як повітря, інші — категорично проти створення нової структури. Мовляв, у області є науково-методичний центр народної творчості і культурно-освітньої роботи (простіше — Будинок творчості), і обласний краєзнавчий музей достатньо займається вивченням Полісся...

Але ліпше послухаймо учасників культурної суперечки.

Юзеф Нікольченко, начальник управління культури:

— Це не буде структура, що підмінюватиме Будинок творчості чи музей. Це буде координаційний центр. Їхати, приміром, одному представникові музею на село немає рації. Треба працювати комплексно. Залучати студентів інституту культури і під керівництвом спеціалістів з Будинку творчості та музею працювати. Центр Поліссязнавства не матиме великого штату...

Чим перспективна ця робота? Тим, що ми зможемо через центр Поліссязнавства одержувати матеріальну допомогу з Мінчорнобиля, з Кабінету міністрів, навіть з обласного бюджету...

Анатолій Данков, завідуючий відділом фольклору й етнографії Будинку творчості:

— Це надбудова над існуючими структурами. Навіщо? Чи не ліпше матеріально зміцнювати Будинок творчості і музей, додати трохи коштів, апаратури? Створення ще одного центру — це щось подібне до СНД. Створити, аби щось робити...

Леонід Кашперський, директор Будинку творчості:

— Мені здається, що рішення про створення центру Поліссязнавства облвиконком готував у глибокому підпіллі. Що собою являє пропонований центр? Взяли половину функцій Будинку творчості, половину — краєзнавчого музею і створюють нову структуру, головне джерело фінансування якої — кошти державного бюджету. Через нашу теперішню бідність зачиняються бібліотеки, клуби, а тут хочуть нові «керівні» органи створювати. Немає логіки. Ситуацію намагаються змалювати так, ніби до цього часу ніхто в області не займався ні фольклором, ні етнографією, ні обрядами, ні народним побутом.

Стефанія Українець, завідуюча сектором етнографії обласного краєзнавчого музею:

— Чи потрібен новий центр, однозначно сказати важко. Вивчати села, які переносять з ураженої Чорнобилем зони, звичайно, потрібно, бо зникнуть безслідно. Але яким має бути пропонований центр? Чи не народиться ще одна бюрократична структура, котра поховає найкращі ідеї? Це спершу годилося б обговорити в широкому колі зацікавлених і компетентних людей, зважити усі «за» і «проти». Часи келійних рішень минули.

Короткий коментар кореспондента: — У «Положенні про центр Поліссязнавства» прочитаєм: «... створюється за рішенням виконкому з метою відродження самобутньої історико-культурної спадщини території українського Полісся, вивчення і збереження унікальних пам'яток історії та культури краю, традицій та обрядів населення в зоні радіоактивного забруднення...»

Щодо охорони пам'яток історії та культури, то в області є, здається, відповідне товариство; щодо традицій і обрядів, то тут трудяться вже згадувані Будинок творчості та музей. Але в даному разі бачимо не просто традиції та обряди, а «традиції та обряди населення в зоні радіоактивного забруднення». Звучить? Актуально? От тільки невідомо, про які «радіоактивні» обряди іде мова.

Але найголовніше — гроші. Що важливіше: краса чи ковбаса? Гіркою сльозою плачуть існуючі культзаклади, а ми вже готові створювати нові. Це, мабуть, у нас в крові: як тільки треба пожвавити якусь ділянку роботи, то відразу обов'язково або комісію створюємо, або нову структуру. Пригадується з цього приводу порада одного фейлетоніста. Скільки вже десятиліть говоримо про необхідність створення для села міні-трактора, а справа з місця не зрушить. Тож сатирик порадив: треба негайно створити міністерство міні-тракторів.

Резони, звичайно, можуть бути різні. І хотілося б почути думки «сторонніх спостерігачів».

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.

-их мов.
-є своєї
-зне від-
-чей, усі
-ого схви-
- такими
-дні тіль-
-у. Вікно
-но.
-йшов на
-дожнього
-створюю-
- її дзвін-

-, що це
-оти сус-
-оточува-
Гадаю,
-ду знач-
-ій завж-
-цій (зга-
-зміни»),
-лежний,
-ись від
-ись на-
-иве тіль-
в русі».
- свого
-к легко,
-ва зосе-
-вих, за-
-йняттях.
-тигнути
-тів.

-их лебе-
назва.
Мабуть
- навіть
- рабом
свого
- умів,
знайде-
-е спра-
-на здат-
-ня.

-ванович
-уставом

Клімтом (1862—1919 р.р.), видатним австрійським живописцем, одним з основоположників «сецессіону», свого часу він розповідав мені про це із захопленням. Але ж правда полягає в тому, що «сецессіон» Зарецького — це і мова Ганни Собачко-Шостак, і Марії Примаченко, і Катерини Білокур, де колір, орнаментовка — то народна пісня, мудра легенда, геній код пращурів. На тій «запарканній» виставці, ще за життя художника, хтось з відвідувачів слушно й не без гумору записав у книзі відгуків: «А що без Вас робив би Густав Клімт, Вікторе Івановичу?»

Цьогорічна виставка, до речі, перша персональна, розкриває всю живописну цінність творчості майстра. Оцінили його твори й глядачі — ще ніколи не було стільки народу на відкритті, відвідувачі ходили сюди щодня. Картини знайшли стежку до серця тих, для кого художник творив.

На жаль, тут не було отієї фантазійної його роботи «Білі лебеді. Ідеалізм». Але дивовижний їх політ, легке ширяння над світом відчувалося в кожній картині. Без них українська культура почувалася б збідненою, а ми, глядачі, втратили б щасливу можливість відчути красу і гордість цього польоту.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

На знімках: угорі зліва — художник Віктор Зарецький; репродукції з його картин.

Такі знайомі імена

Діма МАЛІКОВ:

«НІЯКОЇ ЕЛІТНОСТІ НЕ ВІДЧУВАЮ»

Тринадцять років тому на сцені київського Палацу спорту виступав ансамбль «Самоцвіти». А в перервах між концертами знову з'являлися музиканти, правда, маленькі. Вони не відставали від своїх батьків, організували свій ВІА і співали про кохання і розлуку досить голосно. Солістами були Володимир Пресняков і Діма Маліков.

Хіба хтось із нас міг тоді уявити, що через кілька років батьки стануть продюсерами і менеджерами своїх голосистих синів?

Цими днями Дмитро Маліков удруге виступав у Києві і подарував глядачам велику сольну програму.

— Чи змінюється з часом твоє уявлення про сцену?

— Тринадцять років тому ніякого уявлення взагалі не було. А сьогодні слова «сцена» і «робота» стали для мене своєрідними синонімами.

— Де відбувся твій перший концерт як професіонала?

— На святі газети «Московский комсомолец» у 1988 році. На десять тисяч місць розрахований зал і... аншлаг. А я, уявляєте, жодного разу ще не виступав перед публікою. Хвилювався страшенно. Проте сприйняли мене добре. З того часу і розпочалися регулярні виступи, гастролі.

— Як батьки сприймають синівське амплуа поп-зірки? Адже ти ще й студент Московської консерваторії.

— Мої батьки — музиканти, а я продовжую їхню справу. Щоправда, вони дають мені поради, але завжди це роблять делікатно й ненав'язливо.

— Твоя найслабша риса як музиканта?

— Лінощі.

— Чи задоволені викладачі консерваторії студентом Маліковим?

— Не зовсім. Я пропускаю багато занять. На перший погляд — дрібниці, але кожен день для музиканта має серйозне значення. Один день пропустив — помітив лише ти сам, два дні — помітили близькі, на третій — помітили всі...

— Ти спілкуєшся зі своїми прихильниками?

— По телефону. Кожні дві секунди — дзвінок. Листи пишуть, і досить часто вони теплі, зворушливі. Біля під'їзду мене часто чекають. Я обов'язково вітаюся, розмовляю. Взагалі до усіх людей ставлюся з величезною повагою і ненавиджу невігластво, зарозумілість.

Іноді чомусь вважають, що я спілкуюся з привілейованими дівчатами та хлопцями. Це не так. Ніколи не обирав людину за її родоводом. Мені подобаються інтелігентні, культурні, освічені співрозмовники з різноманітними інтересами. Звичайно, буває, що десь у компанії до мене виникає цікавість, як до весільного генерала, тоді почуваю себе досить незручно.

— Коли ти бачиш дівчину, на що одразу ж звертаєш увагу?

— На очі. Вони — лакмус людської доброти.

— Цікаво, які квіти сам любиш дарувати?

— Троянди.

— Ти, до речі, справляєш враження дуже м'якої людини...

— Мені навіть важко уявити, що можу на когось нагримати. Хоча прийде час — і треба буде давати категоричні відповіді. Проте не хотілося б, щоб через мене хтось мав прикрощі і страждав. Тому завжди намагаюся добирати слова, коли висловлююся з будь-якого приводу або оцінки.

— Як ти вирішуєш свої побутові проблеми?

— Так само, як і ви.

— І вистачає часу?

— Ні, тому ряд проблем залишається невирішеним.

— На сьогодні ти переможець багатьох хіт-парадів, а це не лише мед. Ти вже встиг скуштувати, що то за штука — музичне оточення.

— Наші актори — люди нещасні. Постійні роз'їзди, недосипання, харчування бозна-яке... Просто, всі ми — люди: працюємо, заробляємо на життя, намагаємося забезпечити сім'ї. А головне, що працюємо так, як можемо і вміємо. Тому ніякої елітності я не відчуваю.

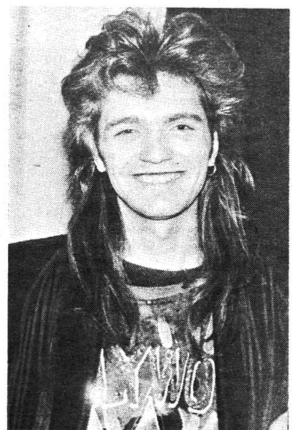

— До речі, за роз'їзди. Чому в Києві було відмінено і перенесено твій перший концерт?

— Через погодні умови. Літак прибув лише через день. Я страшенно нервував перед виступом, а тут... Знаю, що глядач спланував свій вечір, прийде на концерт, а співак не добрався до залу. На жаль, це не поодинокий випадок.

— Твоя програма називається «Діма Маліков і його друзі — незалежній Україні». І це в той час, коли Москві наша самостійність наче кістка в горлі.

— На мій погляд, у всій цій історії люди знову опинилися у стані крайніх. Може, тому краще забути неприємні хвилини, взаємні образи й подумати, як допомогти одне одному. Як разом вийти із кризи. Адже нас усе ж таки більше об'єднує, ніж роз'єднує. Навіть у різних державах.

Бесіду вели
Ольга КУНГУРЦЕВА,
Ганна МЕДВЕДЄВА.

Фото Ганни МЕДВЕДЄВОЇ.

Сумна статистика нашого сьогодення: все менше створюється молодих сімей, зростає кількість розлучень. Сексуальний бум, на який давно і легко перехворів Захід, у нас повсюди пропагується чи не як найважливіше досягнення «демократії». Молодь все більше прагне «вільного кохання», в якому відкидається найважливіше — народження дитини. Не дивно, що минулого року в цілому в Україні смертність перевищила репродукцію.

До критичної межі наблизилася і патологія новонароджених. Практично здорових дітей у нас нині немає. Яке ж тоді буде майбутнє нації?

«ВДРУГЕ? НЕ БУДУ!»...

Ви помітили, наскільки поменшало у нас на вулицях спокійних, усміхнених жінок, чиї ласкаві погляди спрямовані на наймиліші у світі личка маленького сина чи доньки, які солодко посапують у м'яких колясках! Розмовами про те, що народжувати дітей у наш час і з нашими статками ледь не божевілля — нікого не здивуєш. Навпаки — звістка про те, що 25-річна одружена колега, врешті, зважилася стати матір'ю, сприймається як сенсація.

«Вдруге родити не буду!» — так категорично закінчила мені свою розповідь про перебування в пологовому будинку моя молода сусідка Галя. І додала: «Це не тільки я такий висновок зробила. Попитайте інших мам — вони вам ще крутіше скажуть. Особливо Лариса, котру відразу після родів опівночі «забули» на столі й згадали, коли почало світати. Чи Світлана, яка знепритомніла від грубих окриків і лайки, що «неправильно» родить. Ніби вона це щодня робить. Все можна стерпіти: муки, біль, нестачу ліків, тільки не хамство і приниження.

На жаль, не тільки Галя по-своєму вказала на тривожну тенденцію.

Статистика засвідчує: нині зменшується кількість одружень, народжень, натомість збільшується кількість розлучень. Сексуальний бум, котрим давно й легко перехворів Захід, у наших «специфічних» умовах затягується у хронічну форму з серйозними рецидивами. Молодь дедалі більше віддається «вільному» коханню, в якому, по суті, немає місця дитині. Ті молоді сім'ї, котрі все-таки «ризикнули» завести дитя, на друге переважно не зважуються. По-перше, вже знають «теплий» морально-психологічний клімат у пологовому будинку (як Галя), по-друге, вже не з розповідей, а навіч переконалися в загрозі народити нездорову дитину. Це теж «синдром» пологового будинку.

Ось ці сумні висновки підтвердили відвідини черкаського пологового будинку, що на Південно-Західному масиві. Як у дзеркалі відбилися тут усі затягнуті у міцний вузол соціальні, моральні та інші проблеми.

Заступник головного лікаря по лікувальній частині Василь Габро навів такі дані: на фоні стійкого, починаючи з 1979 року, зменшення кількості родів, з 2230 до 1900, збільшується питома частина патологій. П'ятьсять років тому, наприклад, кесарів розтин був поодиноким випадком. Торік рятувати цим способом життя матері й дитини довелося 207 разів. Нині всього лиш 30 відсотків родів можна вважати нормальними. Решта — з різноманітними відхиленнями. З більш як 300 породіль, які перебували в пологовому будинку цього року, понад 120 були нездоровими. Найчастіше жінки страждають захворюваннями нирок, печінки, серця, нервової системи, анемією. Звідси вроджені аномалії в дітей, мертвонароджені.

Василь Васильович показав страхітливий знімок двоголової дівчинки. В неї було два хребта, по парі рук і ніг, два серця і шлунки. Народилася вона у жінки, яка багато років працювала на хімічному підприємстві.

Спинно-мозкова аномалія, «жаб'яче» серце, відсутність мозку, шестипалість, хвороба Дауна, мікроцефалія (мала голова), гіперцефалія (велика голова) — ці каліцтва все частіше зустрічаються у практиці лікарів-акушерів. Недавно з віддаленого сільського району, що належить до четвертої «чорнобильської зони», привезли в реанімацію новонародженого хлопчика вагою близько чотирьох кілограмів. Через кілька годин він помер. Його голова важила три кілограми, тулуб — 500 грамів. Наша біда в тому, говорив В. Габро, що про жінку ми починаємо дбати тоді, коли вона вже вагітна. Тобто, фатально пізно. Тільки після 16 тижнів вагітності вона має право бути переведеною на так звану легку працю. Це недопустимо. По суті, це злочин проти жінки і проти майбутньої її дитини. Адже саме перші тижні внутріутробного розвитку плода надзвичайно важливі. А майбутня мати згідно із законом перебуває на основній роботі часто вкрай тяжкій і шкідливій. Ось чому частішають випадки передчасних родів, аномалій. Виносити дитину в захімізованому середовищі стає все важче.

Здавалося б, у критичних, навіть екстремальних умовах, у яких опинилося у нас дітонародження, держава повинна, попри всі труднощі, проявити до нього максимум уваги й турботи. Надати матерям відчутні пільги, забезпечити всім необхідним. Так повинно бути і так є в цивілізованих країнах. Бо що є святішим, вищим для інтересів держави, ніж народження нової людини, її майбутнього! Драматизм наших днів і трагедія мислення наших державних мужів якраз і полягають у тому, що майбутнє держави, незалежної, суверенної, про яку вони з пафосом не стомлюються говорити з усіх трибун, кинуто напризволяще. На розсуд сліпої долі.

Завідуюча дитячим відділенням пологового будинку Світлана Білогурова з обуренням і болем ділилася про те, що таких злиднів і жебрацтва, в яких опинилися нині вони, не пам'ятають ветерани-медики. Навіть у повоєнний період. Сьогодні катастрофічно не вистачає не лише складних препаратів для порятунку дитини, а найелементарніших засобів. Жінки, які готуються стати матерями, беруть до пологового будинку з дому бинти, марлю, вату, йод, бо всього цього недостатньо у відділенні. Більше того, палати, які повинні бути стерильно чистими, бо перебувають у них породіллі разом з новонародженими з перших хвилин їхнього життя, немає чим вимити. За чотири місяці відділення не одержало жодної пачки пральною порошку, а кількох брусків господарчого мила, виданого для «санобробки», вистачило на пару днів. Медперсонал дещо приносить з дому, але це не позбавляє скрути.

Коли ми з Світланою Андріївною зайшли до палати «першородок», троє юних мам годували немовлят. Сірі стіни, тусклі панелі, благенькі сорочки, оповиті у запрані пелюшки новонароджені... Однак навіть не це найбільше вразило (ми звикли до бідності), а очі молодих жінок — сумні і стривожені. Тільки завідуюча відділенням вийшла з палати, вони, сприйнявши мене за «чужу» лікарку, почали запитувати про те, що найбільше їх турбувало. Це були елементарні для мам з досвідом речі: чи давати дитині пустушку, коли плаче, гойдати її, але для них, вісімнадцятирічних «першородок», вони були надзвичайно важливими. Запитати про це, казали породіллі, немає в кого. Середній медперсонал весь ніби чимось наелектризований, а лікарі завжди поспішають.

Слухаючи жінок у тій похмурій палаті, чомусь пригадався вмить зовсім інший пологовий будинок — напоєний сонцем і радісно сяючий сліпучою чистотою і затишком, сповнений уваги й тепла, весь веселковий і привітний. Турбота, доброзичливість, любов — ось той світ, в якому відбувається найбільше його таїнство — народження людини. Там — це у Фінляндії, в місті, завбільшки з Черкаси, в муніципальному пологовому будинку, схожому на черкаський хіба що назвою...

— Для чого порівнювати незрівнянне,— зітхнув, вислухавши мої аналогії В. Габро. — Щоб батько дитини, як ви кажете, був присутнім під час пологів, для цього необхідні, як мінімум, такі речі, як окрема дородова палата, родова й післяродова. А ще — знеболюючі препарати для породіллі і, можливо, заспокійливі для батька. Якщо навіть ми зробимо роди платними, це вже широко практикується, ми все одно не розв'яжемо цих проблем. У нас немає приміщень, препаратів і, не забувайте, не вистачає ще й достатньої культури. На жаль, ні в певної частини медпрацівників, ні в батьків.

Та й узагалі про яку культуру може йти мова, продовжував Василь Васильович, коли доведені до убожества, злиднів, а можливо, й відчаю молоді мами, покидаючи пологовий будинок, «прихоплюють» з собою з десяток казенних, пованих, запраних пелюшок?! Бо знають, що в магазині фланелева пелюшка коштує близько сотні купонів, а, головне, її ще треба «діставати».

Що це? Як це назвати? До якого рівня деградації, приниження можна ще довести людину? І, нарешті, найголовніше: хто кого в цій ситуації обкрадає — держава, яка божевільною ціною за повзунці хоче поправити своє економічне становище, чи мати, котра в неймовірних муках і стражданнях народить для держави дитя і не має чим його сповити?! Чого варті наші красиві слова про відродження нації? Чого варті найпрекрасніші закони про землю, військо, коли не буде кому їх виконувати? Чи усвідомлюють це наші шановні депутати й урядовці, ведучи дискусію про все на світі, лише не про найголовніше — здоров'я нації?

Жорстока статистика засвідчила: торік в цілому по Україні смертність випередила репродукцію. До критичної точки наблизилася патологія новонароджених. Віком до 17 років практично здорових дітей в Україні немає.

Демографи застерігають: якщо соціальна політика держави не зазнає позитивних змін, народжуваність і далі падатиме, смертність зростатиме.

Тож, незважаючи на труднощі і нестатки, державі потрібно зробити все можливе й неможливе теж, щоб 20-річна Галя разом зі своїм молодим дужим чоловіком Михайлом, побажала мати ще одного сина. А згодом, можливо, ще й донечку. Лиш тоді в Україні буде щасливе майбуття.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Черкаси.

Фото Михайла САЧКА.

ТІЛЬКИ ВІН ТА ВОНА

ЖАРТИ НЕ БЕЗ МОРАЛ

— Пане, купіть ці троянди для своєї дружини...
— Не маю дружини...
— Тоді нареченій...
— Не маю і нареченої...
— Тоді купіть ці троянди на радість за ваше спокійне і щасливе життя!

* * *

Поважний покупець входить до книгарні і каже:
— Шукаю одну книжку...
— Будь ласка, яка її назва, і я вам з радістю допоможу, — поспішає до нього продавщиця.
— Вона називається «Як повік має керувати дружиною». На жаль, не пам'ятаю автора...
— О, ла-ла! Пан захоплюється науковою фантастикою?

* * *

Хлопець каже коханій дівчині:
— Дивись, падає зірка! жуть, якщо ти в цей час щось забажаєш, то неодмінно здійсниться...
— Не вірю...
— Чому?
— Так ти ж дуже соромливий... Нерішучий...

* * *

Один курортник написав на скелі біля моря: «Був тут з дружиною. Чудово! Ваня».
Через деякий час поруч з'явився ще один напис: «Був тут без дружини. Набагато краще! Вася».

* * *

Чоловік повернувся з роботи і застав дружину за читанням книжки.
— Ти не нудьгувала?
— Ні, любий... Я весь час твоєї відсутності провела з Шекспіром...
— Бачу... Він забув у тебе свій капелюх...

* * *

— Гришо, чи любиш мене?— запитує дружина чоловіка, коли той вечеряє.
— Мила моя! — відповідає чоловік. — Ти запитуєш мене це щовечора. А ми ж вирішили це питання ще перед тим, як узяти шлюб... Чому ти жодного разу не запитаєш, чи люблю я макарони?

* * *

— Олена дуже красива! А ти як думаєш?
— Так. Якби ще не була така розумна — ціни б їй не скласти!

НОВИМ ЧУМАЦЬКИМ ШЛЯХОМ... ДО СКАРБНИЦЬ СИБІРУ!

НЕОБМЕЖЕНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ БІЗНЕСМЕНІВ УКРАЇНИ

310001, м. Харків, пр. Гагаріна-4
тел. (0572) 213-419, 219-728(факс), 217-749(факс);
Електронна пошта: 210-555
Телетайп 125172 БЮРО;

УКРСИБІНКОР

УКРАЇНСЬКО-СИБІРСЬКА ІНВЕСТИЦІЙНА КОРПОРАЦІЯ

НВМП «АКВА»

НОВИНКА!

Увага! Вперше у світовій практиці!

Всім, кого цікавить якість питної води!
Унікальні керамічні сотові, сорбційно-коагуляційні фільтри «АКВА», що не мають аналогів по очищенню питної води!

Керівникам організацій, підприємств громадського харчування, тим, хто бажає застосувати чисту воду для поліпшення якості подовження терміну зберігання харчової продукції, яку ви випускаєте і яка не відрізняється від кращих світових рівнів, не обійтися без фільтрів «АКВА»!

Фільтри розраховані на очищення води об'ємом не менше від 150 м³, окрім того, сотові структури придатні до регенерації.

Пропускна здатність фільтра не обмежена.

Розроблені модулі фільтра «АКВА» можуть застосовуватися як у побутових умовах, так і на дачах, котеджах, у кафе, їдальнях, ресторанах, готелях, лікувальних та оздоровчих установах, на заводах для приготування пива та безалкогольних напоїв.

Застосовуються в сільському господарстві для краплинного зрошення, зрошення в закритих грунтах та для тваринницьких ферм. Всюди, де є водонапірні системи! На сільських, районних, міських та обласних водозаборах.

Вода, пропущена через фільтри «АКВА», поліпшує свої смакові якості, зменшує жорсткість та окислюваність, сприяє виведенню з організму важких металів, форм азоту, пестицидів та продуктів їх метаболізму, радіонуклідів цезію-137 та стронцію-90.

Порівняльна таблиця гідрохімічних показників

Параметри	Водогінна вода	Водогінна вода після очищення
Загальна жорсткість, мг екв/л	6,1	5,8
pH	7,4	7,5
Окислюваність, мгО/л	6,9	5,28
Свинець, мг/л	0,01	не знайдено
Нікель, мг/л	0,008	сліди
Кобальт, мг/л	0,012	0,006
Кадмій, мг/л	—	—
Мідь, мг/л	0,004	не знайдено
Цинк, мг/л	0,014	0,002
Залізо, мг/л	0,054	0,016
Марганець, мг/л	0,074	0,008

ФІЛЬТРИ «АКВА»

Обсяг керамічного сотового фільтра, л — 9
Продуктивність, л/год. — до 150
Рекомендована добова витрата, л — до 300
Ресурс роботи, м³ — до 200

Спосіб використання керамічних сотових фільтруючих елементів з розвиненою пористою модифікованою поверхнею розробили спільно провідні спеціалісти науково-виробничого МП «АКВА» та інституту «Укрводопроект».

Проведено токсико-гігієнічну експертизу і зроблено висновок провідними спеціалістами гігієністами Міністерства охорони здоров'я України.

Дозвіл на застосування фільтрів «АКВА» у побуті також погоджено з МОЗ України.

Керамічний сорбційно-коагуляційний фільтр «АКВА» випробовано на очищення водного середовища від стронцію-90 і цезію-137 водоймища-охолоджувача (ВО) Чорнобильської АЕС у динамічному режимі роботи.

Вміст стронцію-90 у воді ВО становив (1,1—1,67)$\times 10^{-10}$ Ки/л.

Після очищення на керамічному сорбційно-коагуляційному фільтрі рівень концентрації стронцію-90 у воді зменшився до (2,9—4,6) $\times 10^{-11}$ Ки/л.

Рівень очищення води досягнуто в режимі роботи фільтра (див. табл.).

Адреса: 252035, Київ, вул. Урицького, 45. НВМП «АКВА».

Телефон: (044) 245-42-92.

Телефакс: 131574 «Пірс».

Самое современное оборудование:

— компьютеры типа ИВМ РС АТ 286, 386
— модемы, манипуляторы «мышь»
— телефоны, телефаксы
— дискеты и футляры для них
— принтеры, расходные материалы
— защитные экраны
— лицензионно чистое программное обеспечение по предельно низким ценам!

Тел. в Киеве: 295-06-55.

KINTO

ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ «КІНТО»

пропонує:

комплекс послуг по приватизації державних підприємств через перетворення їх у господарські товариства (акціонерне, з обмеженою відповідальністю, колективне):

— забезпечення пакетом нормативних документів;

— прив'язку пакета до конкретних умов замовника;

— авторський нагляд в разі реєстрації у Фонді державного майна України;

— організація випуску та розміщення акцій.

Контактні телефони в Києві: (044) 296-67-30, 295-73-92.

Тепер працюватимемо на себе

Турнір «Великий приз Санкт-Петербурга» зібрав нинішнього року команди Росії, Казахстану, Норвегії, Санкт-Петербурга і України.

Хокей

— Що це за українська збірна, яка прийняла бойове хрещення на берегах Неви? — запитав виконавчого директора Федерації хокею України **Володимира ОСИПЧУКА.**

— По-перше, це ще не та команда, про яку мріємо. Це експериментальний колектив, створений спеціально під ці змагання на базі двох наших найсильніших клубів — київського «Сокола» і харківського «Динамо». Начальник збірної киянин Василь Фадєєв.

— Хто все ж таки представляв Україну в Пітері?

— Будь ласка: воротарі — В'юхін (Харків), Бруль (Київ); захисники — Алексєєв, Кирик, Савицький, Полковников, Гунько, Бобровников (усі — Київ), Бущан, Салієв, Осадчий (усі — Харків); нападаючі — Олецький, Фадєєв, Василенко, Синьков, Підгурський, Валуллін, Вологжанинов, Кузьминський, Савенко, Васильєв (усі — Київ), Сливченко, Буценко, Литвиненко (усі — Харків).

Спеціально для цих змагань кооператив при клубі «Сокіл» пошив красиву жовто-синю форму для збірної.

— Давайте трохи пофантазуємо. Збірна України починає серйозні виступи на міжнародній арені — скажімо, в чемпіонаті світу за групою С. Чи погодяться грати в ній хокеїсти, які виступають у зарубіжних клубах: Христич, Годинюк, Юлдашев, Ширяєв, Житник, Петренко, Чибирєв, Кожокін, Шаргородський, Малихін?

— Перш за все зазначу, що доки нас не приймуть до Міжнародної федерації хокею (ІХФ), і мови не може бути про стаціонарне створення збірної. Тільки після здобуття міжнародного громадянства ми візьмемося за цю роботу. І, гадаю, наші громадяни, які мають тимчасову роботу за кордоном, залюбки зголосяться репрезентувати український хокей. Більше того, я чув, що чимало хокеїстів українського походження з клубів НХЛ США і Канади, при наявності подвійного громадянства, прагнутимуть надіти синьо-жовту форму української збірної. Подібне роблять, до речі, італійці, французи, англійці тощо. Участь у чемпіонатах світу, Кубках Канади — великий престиж. А я вірю в те, що український хокей через років п'ять-шість вийде на широку дорогу.

— Але все, зрозуміло, не замикатиметься лише на національній команді...

— Так, безперечно. Якщо все буде гаразд, то ми створимо юнацьку і молодіжну команди. До речі, планується участь українських юніорів у чемпіонаті світу нинішнього року в грудні. Це збірна, де спортсмени 1974—1975 років народження. А наступного року в світовій першості дебютуватимуть і дорослі. Все залежатиме від ІХФ — яку групу вона визначить для нас, С чи Б. А поки що ми отримали запрошення стартувати в розіграші Кубка європейських чемпіонів 1993 року. Готуємо документи.

— Коли ж планується наш вступ до ІХФ?

— В травні у Празі пройде конгрес цієї організації. Нам запропонували прибути туди з необхідними документами.

— Та для цього треба проводити власний національний чемпіонат...

— Зрозуміло. Є кілька варіантів. Один з них: наші найсильніші клуби — скажімо, «Сокіл» і «Динамо» (Харків) — гратимуть у чемпіонаті міжнародної хокейної ліги, яка об'єднає команди СНД, або у відкритому чемпіонаті Росії. Водночас проводитиметься й чемпіонат України, щоб визначити учасника Кубка європейських чемпіонів. Він складатиметься з вищої ліги, куди ввійдуть «Сокіл» (Київ), «Динамо» (Харків), ШВСМ «Сокіл»-2 (Київ) і молодіжна збірна України, та другої — «Хімік» (Сєверодонецьк), «Хімік» (Дніпродзержинськ), КПІ, КДІФ, «Екскаватор» (усі — Київ), команди Нового Роздолу (Львівська область), Донецька, Запоріжжя.

— Одне слово, в перспективі і через певну кількість років у нас в Україні може утворитися повновага елітна ліга?

— Ми прагнутимемо до цього. Маємо чудову базу, чимало ковзанок із штучним льодом. Тут треба, щоб на місцях власті, спортивне керівництво серйозно поставилися до розвитку хокею, який набуває все більшої популярності в світі, приносить чимало матеріальних вигод. Головне — не зруйнувати те, що зводилося десятиліттями. До речі, є інформація, що Палаци спорту матимуть пільгове оподаткування.

У нас у Києві нині «перевиробництво» хокеїстів. Могли б посилати кваліфікованих майстрів до інших міст.

Тепер з'явилася можливість працювати не на Росію чи ще якогось там дядю, а на себе. У нашого хокею з виходом на міжнародну арену з'являться нові чудові мотивації...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

* * *

У місті на Неві завершився міжнародний хокейний турнір збірних. Матч за 1—2 місця: Санкт-Петербург — Казахстан — 5:2, за 3—4 — Росія — Україна — 5:2.

Збірна України на попередньому етапі виграла у збірної Норвегії — 6:3, зіграла внічию з командами Росії — 3:3 та Санкт-Петербурга — 2:2 і поступилася хокеїстам Казахстану — 1:5.

Можна грати!..

Фото Миколи БОЧКА.

Коментар

ШКОЛЬНИКОВ ПОБОЮВАВСЯ НЕДАРЕМНО

Десятий тур чемпіонату у вищій лізі не став винятком. Він був напруженим і безкомпромісним. Якщо в першій підгрупі лідери зберегли свої позиції, то в другій сталися певні зміни. Взагалі щільність результатів в ній дуже висока. Скажімо, «Прикарпаття», яке посідає передостаннє місце, всього на чотири очка відстало від динамівців Києва, які на вчорашній день перебували на третьому.

Варто було «Металістові» програти дві зустрічі на виїзді, як харків'яни з лідируючої позиції стрімко скотилися вниз.

Після недільних матчів у підгрупі «Б» турнірну таблицю очолила «Волинь», бо першої поразки зазнала чернівецька «Буковина». А покарала буковинців «Зоря» — МАЛС, грі якої дав високу оцінку в київському матчі тренер чернівецьких футболістів Юхим Школьников. Він ще тоді сказав мені, що чекає від луганців неприємностей. Так воно і сталося.

Гра в Луганську була дуже напруженою, а інколи переходила й межу дозволеного. І тоді дніпропетровський арбітр В. Головко частував порушників «гірчичниками». Втім, здавалося, що суперники розійдуться мирно. Але в кінці зустрічі настирні луганці провели гостру атаку, і Коробченко забив переможний м'яч.

Після двох невдач, нарешті, переміг «Дніпро». Хоча його перевага над гостями виявилася мінімальною. І це зрозуміло, бо іванофранківці діяли напрочуд самовіддано. Мені особисто чомусь дуже шкода цей колектив, який ніяк не реалізує досить високий потенціал.

Перше коло чемпіонату практично завершилося. Залишилися тільки незіграні матчі київського «Динамо», яке має шанс вийти в лідери.

Віктор ГЕНЧУК.

ІЗ СУДДІВСЬКИХ ПРОТОКОЛІВ

Чемпіонат України з футболу. Вища ліга, десятий тур. Група А.

«Нива» Вц. — «Металург». 1:1 (0:0). 6500 глядачів. Суддя М. Сидор (Львів). Голи: Косовський (51) — у господарів; Голованъ (71) — у гостей. Попереджено Шкапенка («Металург»).

«Кремінь»—«Таврія». 1:1 (1:0). 10000 глядачів. Суддя В. Онуфер (Ужгород). Голи: І. Карпонай (20) — у господарів; Шевченко (68) — у гостей.

«Шахтар» — «Евіс». 2:0 (2:0). 2500 глядачів. Суддя С. Татулян (Київ). Голи: Погодін (11), Попов (19). Попереджені миколаївці Грозов і Фоменко.

«Торпедо»— «Чорноморець». 0:2 (0:2). 5000 глядачів. Суддя К. Панчик (Сімферополь). Голи: Ю. Никифоров (2), Черкун (30, у власні ворота).

«Темп» — «Карпати». 1:0 (1:0). 9000 глядачів. Суддя Є. Канана (Донецьк). Гол: Пархомчук (23). На 18-й хзилині Довгалець («Темп») не реалізував пенальті. Попереджено Козака і Гулу (обидва — «Карпати»), Бабія («Темп»).

	І	В	Н	П	М	О
Таврія	**9**	**5**	**3**	**1**	**11—5**	**13**
Шахтар	9	4	4	1	15—3	12
Чорноморець	9	4	4	1	17—7	12
Металург	9	3	5	1	10—6	11
Торпедо	9	3	4	2	8—5	10
Кремінь	9	2	5	2	5—6	9
Темп	9	2	3	4	5—12	7
Евіс	**9**	**2**	**2**	**5**	**5—11**	**6**
Карпати	**9**	**1**	**4**	**4**	**4—10**	**6**
Нива Вц.	**9**	**1**	**2**	**6**	**5—20**	**4**

Група Б.

«Дніпро» — «Прикарпаття». 1:0 (1:0). 1200 глядачів. Суддя В. Звягінцев (Донецьк). Гол: Беженар (12, з пенальті). Попереджено Дірявку («Дніпро») і Ватаманюка («Прикарпаття»).

«Зоря»-МАЛС — «Буковина». 2:1 (1:1). 9000 глядачів. Суддя В. Головко (Дніпропетровськ). Голи: Севідов (26), Коробченко (87) — у господарів; Будник (36) у гостей. Попереджено — Маркова і Мустафаєва (обидва «Буковина»).

«Волинь» — СКА. 3:0 (2:0). 5000 глядачів. Суддя В. Стоян (Алчевськ). Голи: Слука (27), Зуб (40), Мозолюк (64). Попереджено одесита Єрмакова.

«Нафтовик» — «Металіст». 1:0 (1:0). 3500 глядачів. Суддя В. Шевченко (Київ). Гол: Сухарєв (43, з пенальті).

	І	В	Н	П	М	О
Волинь	**9**	**5**	**1**	**3**	**13—8**	**11**
Буковина	**8**	**4**	**3**	**1**	**9—5**	**11**
Динамо	6	4	2	0	10—5	10
Дніпро	9	4	2	3	10—7	10
Нафтовик	9	4	2	3	5—7	10
Зоря-МАЛС	9	4	1	4	13—11	9
Нива Тр.	8	3	3	2	5—3	9
Металіст	**10**	**3**	**3**	**4**	**12—11**	**9**
Прикарпаття	**9**	**1**	**4**	**4**	**1—7**	**6**
СКА	**9**	**0**	**1**	**8**	**3—17**	**1**

Перехідна ліга

«ГАЗОВИК» ПРОГРАЄ, АЛЕ ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЛІДЕРОМ

Відбулися матчі четвертого туру футбольного чемпіонату України в перехідній лізі. Ось їх результати: «Андезит» — «Газовик» — 2:1, «Лисоня» (Бережани) — «Явір» — 1:1, «Промінь» — «Зірка» — 1:1, «Електрон» — «Олімпік» — 0:2, «Меліоратор» — «Море» — 2:1, «Дружба» — «Антрацит» — 3:0, «Титан» — «Прометей» — 1:0, «Гірник» — «Бажановець» — 0:1.

У першій підгрупі лідирує «Газовик» — 6 очок, у другій — «Титан» — 6 очок.

Матчі п'ятого туру відбудуться 25 квітня.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61 441-89-46

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 389.079.

Комбінат друку видавництва «Преса України», 252047 Київ, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311073.

1 2 3 4 5 6 7 8 9